

En büyük 19. şirket Gram Altın

■ İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinin ilk sırasında yine TÜPRAŞ yer aldı. Gram Altın listeye 19. sıradan girdi. » 7'DE

500 BÜYÜK
ŞİRKETTEN
20 BİN
KİSİYE
İSTİHDAM

SANAYİNİN DEVLERİ PANDEMİDE GÜÇLENDİ

Ekonomi yönetiminin aldığı tedbirler 'ISO 500' de kendini gösterdi. Pandemi koşullarına rağmen 'Türkiye'nin 500 Büyük Şirketi' kârını yüzde 55, istihdamını yüzde 3 artırdı. İlk sırada ise 58.6 milyar liralık ciroyla yine TÜPRAŞ yer aldı.

ISO 500'DE İLK 20

2020 2019 Şirket Üretimden
satış (milyar TL)

1	1	Tüpraş	58.6
2	2	Ford Otosan	45.2
3	4	Oyak Renault	31.2
4	3	Toyota	30.8
5	9	İsmi açıklanmadı	
6	5	Star Rafineri	24.0
7	6	Arçelik	21.8
8	7	Tofaş	20.7
9	10	Erdemir	16.9
10	8	İşdemir	16.9
11	11	Aselsan	13.2
12	16	İçdaş	12.6
13	13	Çolakoglu	12.1
14	12	Hyundai Assan	11.8
15	14	Mercedes-Benz Türk	11.2
16	24	Tosçelik	10.2
17	20	BHS Ev Aletleri	10.1
18	-	T. Şişe Cam	10.0
19	-	Gram Altın	9.8
20	23	Vestel Beyaz Eşya	9.7

Yabancı kuruluş sayısı azalıyor

ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020'de 110'a indi. Bu gelişme, 2009'dan sonra ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi. ISO Başkan Bahçıvan, "Her geçen sene bu sayının azalması konusunu hafife almamak gerek. Yerli firmalarımızın güç kazanması çok önemli ama global ölçekteki bir dünya rekabetinde de mutlaka güçlü ortaklıklar gereklidir" diye konuştu.

Listeye 75 yeni şirket girdi

'ISO 500 Büyüklüğü' listesine bu yıl 75 yeni şirket eklendi. Yeni giren şirketlerden 20'si ise ismini gizledi. Listeye 19. sıradan ilk kez giren Gram Altın dikkat çekti. Listeye bu yıl yeni giren isimler arasında Atmaca Elektronik, Elf Plastik, Sedef Gemi, Nediş Yağ, Ontex, Tarım Kredi, Tümosan, Kervan Gida, İston, Erişler Gıda, Kale Havacılık, İşik Tarım, Dardanel, İşbir Sentetik, Türkiye Şişe Cam.

Anadolu'nun ağırlığı artıyor

ISO 500 listesi, sanayinin artık tüm Anadolu'ya yayılmaya başladığını da ortaya koydu. Listeye en fazla şirket sokan Anadolu şehri 29 şirketle Gaziantep oldu. Gaziantep'i 19 şirketle Bursa izledi. Ege Bölgesi 44 şirketle, Ankara 37, Kocaeli ise 36 şirketle yer aldı.

STANBUL Sanayi Odası'nın ISO hazırladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre 58.6 milyar liralık ciroyla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ oldu. Araştırma, Türk sanayinin, ekonomi yönetimi tarafından alınan önlemler sayesinde pandemiden güçlenerken çıktığını ortaya koydu.

KÂR VE İSTİHDAM ARTTI

Türkiye'nin en büyük 500 şirketi kârını pandemi yılı 2020'de yüzde 55 artırırken, tüm dünyada işsizliğin zirveye çıktığı bir ortamda Türk şirketlerin istihdamını yüzde 3 artırmayı başardı. '500 Büyük Şirket' pandemide toplamda 20 bini aşkın kişiye işe aldı. Şirketlerin toplam kârı 142.8 milyar TL olurken faaliyet karlılığı oranı da 2.7 puan artarak yüzde 10.8'e çıktı.

TÜKETİMİN ETKİSİ BÜYÜK

Araştırma sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, "ISO 500 Büyüklüğü'nin 2020 sonuçları, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koyuyor" dedi. Bahçıvan, geçen yıl ortaya konan düşük faizli borçlanma hamlesi, özellikle iç piyasada önemli bir tüketim ivmesi yaratlığını dile getirdi. Bunun etkilerinin de ISO 500'de kismi olarak kendini gösterdiğine dikkat çeken Bahçıvan, geçen yıla ilişkin değerlendirmesinde salgından dolayı hizmet sektöründeki tüketimin sanayiden beslenen tüketimlere kaydığını anımsattı.

ISO 500 SONUÇLARI SALGINA RAĞMEN SANAYİNİN GÜÇLÜLÜĞÜNÜ GÖSTERDİ

Borçlar arttı ancak kâr ve cirolar zirvede

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması sonuçlarını açıkladı. Şirketlerin ihracatta ortalama yüzde 12,8 gerilemeye karşılıklaştı. Kârları yüzde 55, cirolar yüzde 15,3, istihdam yüzde 2,9 ve Ar-Ge harcamaları yüzde 5 arttı. Şirketler özkaynaklarda yüzde 23,2 büyürken finansman giderleri yüzde 39,2, toplam borçluluk oranı yüzde 23, devreden KDV yükü yüzde 14,3 seviyesinde gerçekleşti. ISO 500 listesine giren şirketler, 2020 yılında 64,1 milyar dolar ihra-

cat yaptı ve Türkiye ihracatının yüzde 37,8'ini gerçekleştirdi.

ISO 500 araştırmasında ilk 5 sırayı 58,5 milyar lira ile Tüpraş, 45,2 milyar lira ile Ford Otomotiv, 31,2 milyar lira ile Oyak - Renault ve 30,8 milyar lira ile Toyota Otomotiv paylaştı. 5'inci sırada şirket adının açıklanmasını istemezken 6'ncı sırada 24 milyar lira ile Star Rafineri yer aldı. ISO Başkanı Erdal Bahçıvan, "Sonuçlar sanayinin ekonominin en güçlü sahayı olduğunu gösteriyor, ancak yatırım istahı henüz istenilen seviyede değil" dedi. **5'te**

ISTANBUL Sanayi Odası (ISO) yarım asırdır yayımladığı ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu raporunu dün açıkladı. ISO Başkanı Erdal Bahçivan'ın ISO Meclis salonunda dar bir katılımla düzenlenen toplantıda kamuoyunun bilgisine sunduğu rapora göre, Kovid-19 salgın etkileri nedeniyle zor geçen 2020 yılında dev sanayi kuruluşlarının bilançoslarında ise kısmi düzelmeler olduğu görüldü. Raporda yer alan finansal tablolara göre 500 devin özkarınak karlılık oranı 2020'de yüzde 22,7'e çıktı. Bu oran 2019'da yüzde 18,6 düzeşiyedir. 2011'den bu yana baktığımızda yüzde 22,7lik oran son yılарın en yüksek özkarınak karlılığı olarak kayıtlara geçti. Aynı yılada 500 dev sanayi kuruluşunun özkarınakları real olarak yüzde 7,5 oranında yükseldi. Özkarınaklar 2019'da real olarak yüzde 2 artmış, 2018'de ise yüzde 8,5 azalmıştı. Devlerin toplam vergi öncesi karı geçen yıl yüzde 50,1 oranında arttı. Bu 92,5 milyar TL oldu.

REZERVLER NE İÇİN HARCANDI?

Gelelim dalgah dönemlerde öteden beri sanayicilerin finansal dengelerini aşındıran yüksek kaldıracı yani borçluluk oranlarına. Rapora göre sanayicinin mali borçları geçen yıl yüzde 23 arttı. Mali borçların toplam borçlar içerisinde payı sırasıyla yüzde 41,9 ve yüzde 45,3'e sıçramıştır. 2020'de bu oran yüzde 41,2'e kaldı. Kısa vadeli mali borçlar finansman yönetimi anlamında kritik önemeğ. Her mali işlemler müdürlüğün bilgi ve vurguladığı üzere şirketler borçtan değil nakit akışı krizi yüzünden iflas ederler. Bu en karlı şirketlerin bile başına gelebilir. Bu anlamda 2020 yılında rezervleri yakmak uğruna real sektörde sağlanan negatif real faizli likidite desteklinin ISO 500'deki yansımalarını görüyoruz. Daha önce Merkez Bankası'nın açıklandığı real kesim döviz açık pozisyonunu verilerinden de real kesimin döviz açık pozisyonunun ciddi düşeyde azaldığını gözlemlemiş sizlere aktarmıştık. Raporda kısa vadeli mali borçların

toplam mali borçlar içindeki payının azalmasına ilişkin sorum yeri alıyor. "Gerilmede iki ınsur etkili oldu. İlk kısa vadeye yılın mali borçların bir bölümünü yeniden yapılandırılarak orta-uzun vadeli mali borçlar haline getirilmiştir. Diğer ise 2019 yılının ikinci yarısından itibaren finansal koşullardaki görevci iyileşme ile uzun vadeli kredi olanaklarının yeniden artması olmuşdur. 2020 yılında ise kamunun başlatığı ve çoğu orta vadeli olan kredi paketleri uygulaması ile sanayi kuruluşlarının kredi imkanları genişlemiştir... Kredi paketlerine yoğun talep gerçekleşmiştir."

KARIN YÜZDE 62'Sİ FAİZE GİTTİ

Elbette sanayi kuruluşlarının borçluluk rasyolarında yapılandırımlar ve kredi destekleri ile bir miktar düzelmeye olsa da örneğin kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar oranı 2016'daki yüzde 37,8 ile seviyeni üzerinde. 2020 itibarıyla sanayi sektörünün yurt içinden kullandığı kredi büyütülüğü yüzde 32,9 artarak 1 trilyon liraya astı. Toplam borç tutarı ise 881 milyar TL olarak kaydedildi. Kaynak yapısı incelendiğinde sanayi kuruluşlarının borçluluk oranı yüzde 68,4 olarak ölçüldü ve 2019 ile aynı kaldı. Bu oran 2011'de yüzde 53,7'diydi. Sanayinin son yıllarda ne derece borçlandığu bu tablodan da anlaşılmıyor. Yüksek borçluluk yüzünden sanayicinin faiz giderleri 2018 yılında yüzde 110,3 artmıştır. Bu oran 2019'da yüzde 0,8, 2020'de ise yüzde 23,6 oldu. Buna göre 2019'a göre faize ödemen tutar artsa da 2018'e göre artış kabul edilebilir seviyede kaldı. Sanayicinin toplam finansman giderlerinin faaliyet karma oranı yüzde 62,2'ye indi. 2019'da yüzde 69,3 ve 2018'de yüzde 88,9'du. Sanayici geçen yıl 88,8 milyar TL finansman gideri yazdı. Geçen yıl Kovid etkisi yüzünden işe pazarlarında daralma olması 500 devin ihracatının yüzde 12,8 azalarak 64,1 milyar dolarda kalmasına neden oldu. Sanayi kuruluşlarının üretimi geçen yıl yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 178 milyar TL'ye ulaştı. Üretimden satışların real değerine bakıldığımızda 2017'de yüzde 19 iken yıllar itibarıyla azalarak 2020'de yüzde 0,6'ya kadar gerilediği görülmüyor.

Istihdam sayısı arttı verimlilik ivme kaybetti

GEÇEN yıl zor koşullarda sanayi sağlanması uygun kredi imkanları boş gitmedi. Türkiye ekonomisi Çin'den sonra büyüğün tek kayda değer büyüklüğe sahip ekonomi olurken sanayiciler de istihdamları artırırlar. En büyük 500 sanayi kuruluşu içindeki özel şirketlerin istihdamı geçen yıl yüzde 29 oranında arttı. Toplam çalışan sayısı özel sektörde sanayi kuruluşlarında böylece 678 bin 917'e çıktı. 2019'daki artış yüzde 1,3'tü. Elbette bu artış oranları düşük. Ancak toplam sanayi büyümüşenin yüzde 2 olduğu ortamda yüzde 2,9'luk artışın hatırı sayılır. Maaş ve ücret ödemelerindeki artış ise yüzde 14,3 ile sınırlı kaldı. Bu yüzde 14,6'lık 2020 enfasyonunun bir

miktardır. Maas ve ücret artışları 2019'da yüzde 21,3 olmuştu. Çalışan sayıları artarken maas ve ücret artışının reel anlamda azalması yıl boyunca kamu tarafından sağlanan kısa çalışma ödeneği desteği, kapalı dönemlerde ücretler izinlerle açıklanabilir. Yine raporda yer alan bilgiye göre ısgücü verimliliğindeki artış 2020'de yüzde 11,8 oldu. Çalışan başına üretimden net satışlardaki artış 2018'de yüzde 31,3, 2019'da yüzde 15,4 iken 2020'de yüzde 12,1'de kaldı. Raporda bu durum salgın nedeniyle üretimde yaşanan kesintilere ve çalışanların yaşadığı sağlık sorunlarına bağlıdır.

Gizemli şirket İstanbul Altın Rafinerisi

ISO 500 listesine göre Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu 58,5 milyar TL'lik net üretimden satış tutarı ile TÜPRAŞ oldu. Bunu Ford, Oyak-Renault ve Toyota izledi. Listenin beşinci sırasında ise isminin açıklanmaması isteyen bir şirket yer aldı. Bu şirket 2019'da listede dokuzuncu sırada yer almıştı. 2018'de ise listede yoktu. Şirketin faaliyet kodu ve Nace koduna baktığımızda listede 337. sırada yer alan

Dünya Uluslararası Mütcevherat ve Küymecilik'in aynı kodlara sahip. Yani altın ve kuyum sektörü. Bu şirket beş ayrı şirketin yer aldığı mücevher, bijuteri esyaları ile ilgili ürünlerin imalatını sektöründe yer almıştır. Burada liste bası. Bu listede Araps İhracat İthalat ve Pazarlama, Onsa Rafineri, Dünya Uluslararası Mütcevherat ve Küymecilik, Mirof Hediyelik Eşya yer almıştır. Bu liste dışında faaliyet kodu farklı olduğu için (Ana metal sanayii) Gram Altın Pazarlama da ISO 500'de 19 sırada görünmektedir. Bu şirket 2019'da listede 16. sırada yer alan İstanbul Altın Rafinerisi'nin admı 2019 ve 2020 listelerinde taradığımızda bulamadık. Şirketin faaliyet kodu olan Nace 32,1 ve ISIC 390 da birbirini tutuyor. Buna göre geçen yıl 25,2 milyar dolardır rekor altına itihal eden ve Merkez Bankası altı rezervlerini artıran Türkiye de halk da altın varlıklarını artırınca rafinerinin ciroda ciddi bir artış yaşamış görünüyor.

taf Rafineri olduğunu düşündürük. Çünkü 2019 yılına ait Capital 500 listesinde Ahlatci Küymecilik 34,7 milyar TL'lik ciro ile sekizinci sırada yer aldı. Yine Ahlatci Metal Rafineri A.Ş. ise Fortune 500 2019 listesinde 12. sırada yer aldı. Konuya ilişkin Ahlatci Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Ahlatci ile görüşüğümüzde şirketin şirke tarihinde gizlenen şirket kendileri ol-

madığını comunità kendilerini her zaman şirket bilgilerini paylaşmakta açık oldularını aktardı. Buna göre devler arasında beşinci sırada yer alabilecek bir tek seçenek kalmıştı; o da İstanbul Altın Rafinerisi. 2018 yılında 7,5 milyar TL net üretimden satışlar ile listede 16. sırada yer alan İstanbul Altın Rafinerisi'nin admı 2019 ve 2020 listelerinde taradığımızda bulamadık. Şirketin faaliyet kodu olan Nace 32,1 ve ISIC 390 da birbirini tutuyor. Buna göre geçen yıl 25,2 milyar dolardır rekor altına itihal eden ve Merkez Bankası altı rezervlerini artıran Türkiye de halk da altın varlıklarını artırınca rafinerinin ciroda ciddi bir artış yaşamış görünüyor. Teşvik belgelerinde artış var ama yatırımlarını fiiliyeti döndürmediğini görüyoruz" dedi.

Belge alıyorlar yatırım yapmıyorlar

TOPLANTIDA konuşan İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan, sorular üzerrine sanayicilerin hammaddede alımlarında yaşadığı sıkıntılardan söz etti. Geçen yıl elde edilen karlılıklar hammaddede yönetimindeki becerikliliğe bağlayan Başkan Bahçivan'a göre sektöründe yaşanan enfasyonu kıyasla karlılığının en az sektörün gıda olduğunu hatırlattığımızda; "Hammaddede fiyat

SANAYİNİN DEVLERİ

Kâr da arttı borçlar da

İSO 500 olarak kısaltılan, **sanayinin** dev şirketlerinin geçen yılı kârı yüzde 50 artarak 92 milyar lirayı aşarken kısa vadeli borçları da yüze 23 yükselerek 206 milyar lira oldu. >>14'te

Türkiye'nin **sanayi** devlerinin 2020 yılı kârı yüzde 50 artarak 92.5 milyar TL oldu

ISO 500'de kâr keyfi

Kâr artışında, döviz pozisyonuna bağlı net kambiyo kâriyla büyüyen faaliyet dışı gelirler de etkili oldu. Üretimden satışlar ise geçen yıl yüzde 15.3 artarak 1.2 trilyon liraya çıktı.

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) uzun yıllardır hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasının dün açıklanan 2020 sonuçları, **sanayicilerin** durumu açısından dikkat çekici ve riller ortaya koydu.

ISO 500'ün üretimden satışları 2020'de 2019'a kıyasla yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya ulaştı. Bu artış 2018'de yüzde 34.5, 2019'da yüzde 16.5'ti. 2020'de real artış ise yüzde 0.6 oldu. 2020'de faaliyet kârı yüzde 55 artışla 142.8 milyar TL, dönem kârı yüzde 50.1 artışla 92.5 milyar TL oldu. 423 firma dönemin kârı, 77 firma dönemin zararı elde etti. ISO'ya göre bu kârda faaliyet kârındaki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambiyo kârının (19 milyar TL) etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da pozitif etki yaptı. **Sanayiciler** geçen yıl yüzde 16.7 artışla net 43.4 milyar lira üretim faaliyeti dışı gelir elde etti.

Borç yükseldi

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, bu kapsamda sorulan "Kambiyo kârları dövizde iyi park edildiğini gösteriyor. 2018'de de benzer sonuçlar olmuştu. Üretim fa-

aliyeti dışı gelir tartışmaları yeniden başlar mı" sorusuna şu yanıt verdi: "Park etti" ifadesini ağır bulurum. Eldeki kaynağın, finansmanın, gelirin giderin daha iyi yönetildiğini söylemek daha doğru. **Sanayicilerimiz** bu konuda önemli tecrübe kazandı. Buna rağmen geçen yıl finansman gideri yüzde 40 arttı (88.8 milyar TL). TL'deki değer kaybı etkili oldu. Ayrıca keşke daha yüksek üretim faaliyeti dışı gelir olsa. Bunu bir sigorta olarak görüyorum."

Istihdam arttı

Yine geçen yıl ISO 500'ün kısa vadeli mali borçları yüzde 23 artışla 206 milyar lira, uzun vadeli borçları yüzde 23.3 artışla 294 milyar lira oldu. Toplam aktif açısından ise borç-özkaynak dağılımı 2019'daki gibi yüzde 68.4-31.6 gerçekleşerek değişmedi. Bahçivan, yetersiz özkaynağın kronik bir sorun olmaya devam ettiğini belirtti.

Yine verilere göre ISO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,9 artarak 716 bin 962 kişiye yükseldi. İhracatı yüzde 12.8 düşüşle 64.1 milyar dolar olurken Ar-Ge için yüzde 4.9 artışla 6.2 milyar lira harcadı.

• Ekonomi Servisi

Erdal Bahçıvan, sanayinin, ekonominin güçlü sacayağı olduğunu vurguladı.

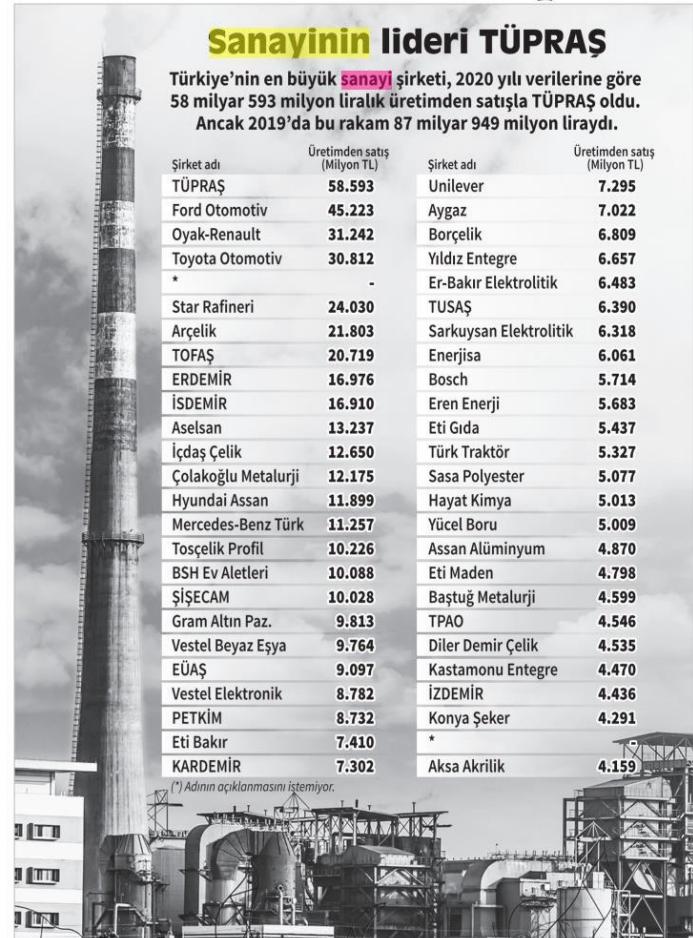
Yabancı sermayeli şirket azalıyor

ISO 500'deki yabancı sermayeli şirket sayısı 110'a düştü. Bu sayı 2009'da 153'tü.

'Enflasyon ve fiyat üzerimizde baskı'

ISO Başkanı Erdal Bahçıvan, enflasyonun yanı sıra ithal ham-maddelde fiyatlarındaki yüksek artışın **sanayici** üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını, TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmaları nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılamayacağını belirten Bahçivan, "Geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen yatırım istahının fülliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz" diye konuştu.

Sanayinin Lideri TÜPRAŞ			
Türkiye'nin en büyük sanayi şirketi, 2020 yılı verilerine göre 58 milyar 593 milyon liralık üretimden satışla TÜPRAŞ oldu.			
Ancak 2019'da bu rakam 87 milyar 949 milyon lirayı.			
Şirket adı	Üretimden satış (Milyon TL)	Şirket adı	Üretimden satış (Milyon TL)
TÜPRAŞ	58.593	Unilever	7.295
Ford Otomotiv	45.223	Aygaz	7.022
Oyak-Renault	31.242	Borçelik	6.809
Toyota Otomotiv	30.812	Yıldız Entegre	6.657
*	-	Er-Bakır Elektrolitik	6.483
Star Refineri	24.030	TUSAŞ	6.390
Arçelik	21.803	Sarkıusan Elektrolitik	6.318
TOFAŞ	20.719	Enerjisa	6.061
ERDEMİR	16.976	Bosch	5.714
İSDEMİR	16.910	Eren Enerji	5.683
Aselsan	13.237	Eti Gıda	5.437
İçdaş Çelik	12.650	Türk Traktör	5.327
Çolakoglu Metalurji	12.175	Sasa Polyester	5.077
Hyundai Assan	11.899	Hayat Kimya	5.013
Mercedes-Benz Türk	11.257	Yücel Boru	5.009
Tosçelik Profil	10.226	Assan Alüminyum	4.870
BSH Ev Aletleri	10.088	Eti Maden	4.798
ŞİŞECAM	10.028	Baştuğ Metalurji	4.599
Gram Altın Paz.	9.813	TPAO	4.546
Vestel Beyaz Eşya	9.764	Diler Demir Çelik	4.535
EÜAŞ	9.097	Kastamonu Entegre	4.470
Vestel Elektronik	8.782	İZDEMİR	4.436
PETKİM	8.732	Konya Şeker	4.291
Eti Bakır	7.410	*	
KARDEMİR	7.302	Aksa Akrilik	4.159

(*) Adının açıklanmasını istemiyor.

Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşu listesinde

TÜPRAŞ zirvede

İstanbul **Sanayi** Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Araştırmmanın zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü oldu.

Geçen yıl üçüncü sırada

bulunan Toyota, 30 milyar 812 milyon liraya dördüncü basamağa gerilerken, beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı.

**■ AR-Ge harcamaları zayıf kaldı.
Katma değerde orta yüksek ve
yüksek teknolojinin payı arttı /15**

AR-GE HARCAMALARI 6,2 MİLYAR LİRİ OLDU

ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2013 yılından beri kademeli olarak artıyor. Geçen yıl Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 271, Ar-Ge harcamaları da yüzde 4,9 artarak 6,2 milyar lira oldu. 2019'da yüzde

0,58 olan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı, geçen yıl yüzde 0,53'e geriledi. 2020 yılında en yüksek Ar-Ge harcaması gerçekleştiren üç sektör 2019 yılında olduğu gibi motorlu

kara taşıtları, bilgisayarlar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı ve elektrikli teçhizat oldu. Toplam Ar-Ge harcamalarının yüzde 65'i bu üç sektördeki kuruluşlar tarafından gerçekleştirildi.

Teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değerin dağılımı (%)

Düşük teknoloji yoğunluğu **sanayiler**
Orta yüksek teknoloji yoğunluğu **sanayiler**

Orta düşük teknoloji yoğunluğu **sanayiler**
Yüksek teknoloji yoğunluğu **sanayiler**

Orta ve yüksek teknoloji yoğunluğu yüzde 31'i aştı

Teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer açısından, 2018'de orta, yüksek ve yüksek teknolojiyle yaratılan katma değer toplamı yüzde 27,5 iken, bu oran 2019'da yüzde 30,4'e, geçen yıl ise yüzde 31,2'ye çıktı. Teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer dağılımına bakıldığında, son 3 yıldır özellikle orta-yüksek ve yüksek teknoloji gruplarında küçük adımlarla da olsa ilerleme görülmüyor. 2020 yılı itibarıyle 122 firma orta-yüksek, 134 firma orta-düyük teknoloji yoğunluklu **sanayilerde** yer alıyor. Yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayilerde** yer alan firma sayısı ise 16 oldu. **ISO 500** sonuçlarına göre, ölçüm yapılan son sekiz yıllık dönemde ilk kez 2018 ve 2019 yıllarında yüksek teknoloji yoğunluklu firmaların paylarında hissedilir bir artış yaşanmıştır. 2020 yılında ise söz konusu payda sınırlı bir gerileme görüldü.

■ Borsa şirketlerinin performansı zayıfladı. Kârdaki payları azalırken, toplam borçlardaki payı arttı /13

ISO500'DE SADECE 67 FİRMA BORSADA

Halka arza yoğun ilgi ISO 500'e yansımadı

Sermaye piyasalarına hem yatırımcı hem de şirketler kana-dında ilginin arttığı 2020 yılında bu canlılık Türkiye'nin en büyük 500 kuruluşunda kendine yer bulamadı. **İstanbul Sanayi Odası'nın** açıkladığı ISO500 listesinde 2020'de 67 halka açık firma yer aldı. 2019 yılında ise bu rakam 66 idi. Halka açık şirket sayısında büyük değişim olma-makla birlikte son üç yılda halka açık şirketlerin üretimden satışlarda ISO500 toplamından aldığı pay giderek azaldı. Bu oran 2018'de yüzde 34 iken 2019'da yüzde 32,4'e 2020'de ise yüzde 29,5'e indi.

ISO500 verilerine göre halka açık şirketlerin ihracat ve dö-nem karında da payları gerile-di. ISO500 şirketlerinin toplam ihracatı içinde 2018 yılında halka açık şirketlerin payı yüzde 33 idi, bu oran 2019'da değişmedi

ama 2020'de yüzde 29,8'e kadar düştü. Tabii ki pandeminin de ihracattaki etkisi gözardı edilemez ancak ISO500 şirketlerinde hem ihracatta hem üretimden satışlarda halka açık şirketlerin daha negatif bir performans izlediğini ortaya koydu.

Dönem karındaki payı düşüyor

Dönem karındaki payında ise 2019'daki sert düşüşün ardından 2020'de de gerileme sürüdü. 2018 yılında ISO500 içinde halka açık şirketlerin toplam dönem karı içindeki payı yüzde 50,7 seviyesindeydi. Bu oran 2019'da yüzde 37,5'e indi. 2020'de ise yüzde 36,7 olarak belirlendi.

Toplam borçlardaki payı ise 2019'da gerilerken 2020'de tek-rar yükselişe geçti. Halka açık şirketlerin ISO500 içinde top-

Halka açık kuruluşların temel göstergeler içindeki payları (%)

	2018	2019	2020
Üretimden satışlar (net)	34	32,4	29,5
Ihracat	33	33	29,8
Dönem kârı	50,7	37,5	36,7
FAVÖK	36,1	29,6	30,3
Toplam borçlar	30,6	30,1	32
Özkarnak	30,3	27	29
Aktif toplamı	30,5	29,2	31
Ücretle çalışanlar	22	21,8	23,9
Net katma değer	34,2	26,9	28,7

lam borçlar içindeki payı yüzde 32 olarak belirlendi.

Özkarnaklarda 2019'a göre 2 puanlık bir iyileşme sağlanır-ken aktif toplam ve ücretle çalışanlarda da yükseliş görüldü. Net katma değer yaratımında ISO500 içindeki payı halka açık şirketlerin yüzde 28,7 olarak belirlendi. 2019'da oran yüzde 26,9 idi, 2018'de ise yüzde 34,2 olarak yüksek bir seviyedeydi.

ISO Yönetim Kurulu Başka-nı Erdel Bahçıvan, halka açık şirketlerin durumunu şöyle yorumladı: "Sermaye piyasaları, **sanayi** kuruluşlarının yeni fi-nansman kaynaklarına ulaşma-sında önemli bir faktördür. **ISO 500** verilerine baktığımızda, sınırlı sayıda firmanın halka açık olduğunu görüyoruz. Her ne ka-dar son dönemde halka arzla-ra ilgi artsa da **ISO 500**'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korumaktadır. Halka açık kuruluşların sayısının sınırlı olması, **sanayi** sektörü ve sermaye piyasaları arasın-daki bağın kuvvetlendirilme-si gereğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu noktada, **sanayi** şirketlerimizin sermaye pi-yasalarına açılma ve bu piyasalardan fon sağlama konusunda desteklenmesi oldukça önemli-dir."

+ ISTANBUL/DÜNYA

■ Devler ligue Anadolu'dan giren şirket sayısı 9 artışla 331'e yükseldi. Artışın en hızlısı Balıkesir oldu /09

Düşük faiz salgında devlere "ilac" oldu

Pandemi destekleriyle birlikte 2020 yılının büyük bölümünde negatif seyreden faiz oranları, dev **sanayi** kuruluşlarında kârların büyük bölümünü eriten finansman maliyetlerinde iyileşme sağladı

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO)

açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyüklük **Sanayi** Kuruluşu (BSK) araştırmaları, devlerin pandemiye rağmen geçen yıl az da olsa satışlarını artırdıklarını, kâr artışında ise son yılарın en yüksek oranına ulaşlıklarını ortaya koydu. Yılın büyük bölümünde olumlu seyreden hamaddede ve finansman maliyetlerinin yanısıra, işletmelerin finansal risk yönetimi de faaliyet kârlılığındaki artışa destek verdi. Vergi öncesi kârlardaki artış yüzde 50'nin üzerinde çıkarken, reel artış yüzde 31 olarak gerçekleşti. Uzun yıllardır sürekli çıkış grafiği izleyen borç/özkaynak oranı da sınırlı iyileşme göstermekle birlikte yüzde 235'le yüksek seviyesini korudu.

/14-15

"Sanayimiz, dünyadan negatif ayrışıyor"

Araştırma sonuçlarını değerlendiren ISO Başkanı

Erdal Bahçivan, büyük **sanayi** kuruluşlarının, belirsizlikler nedeniyle 2020'de nakit varlıklarını korumaya yönelerken, sabit yatırımlara araya verdığını söyledi. Türkiye'nin son aylarında küresel ekonomideki hızlı topalanmadan negatif ayrışmasına dikkati çeken Bahçivan, bunun esas olarak enflasyonda ve finansman piyasalarındaki olumsuz gidisinden kaynaklandığını kaydetti. Bahçivan, hamadden fiyatlarındaki tırmanmanın **sanayi** üzerindeki baskısının arttığını da işaret ederek, "Bu artışlar, işletme sermayesi ve finansman ihtiyacı oluşturmaktan bakiyamdan önemizdeki gürler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır" dedi.

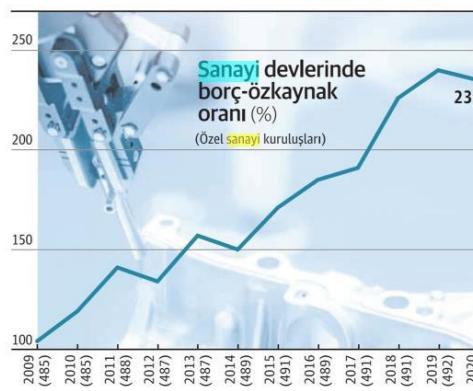

Zayıf özkaynak tahkim edildi

500 BSK, uzun yıllardan bu yana erozyon yaşadığı özkaynaklarını, 2020'de yüzde 23,2 (reel olarak %7,5) oranında artırdı. Bu artış, 2017-2019 dönemine göre yüksek bir performansa işaret etti.

ihracatta %12,8 kayıp yaşadı

Türkiye'nin toplam **sanayi** ürünleri ihracatındaki yüzde 6,6 düşüşe karşın, 500 BSK'nın ihracatı yüzde 12,8 daraldı. Bunda büyük firmaların faaliyet gösterdiği otomotiv, petrokimya ve ana metal **sanayilerindeki** yüksek oranlı düşüşler etkili oldu.

500 büyük şirketin karnesi (milyar TL)

	2020	2019	2020
Üretimden satışlar (net)	1.178,6	4,1	0,6
Net satışlar	1.324,3	3,6	1,0
ihracat (milyar \$)	64,1	2,4	-12,8
Kâr-zarar toplamı (VÖ)	92,5	-13,3	31,0
Toplam borçlar	881,1	8,6	7,3
-Kısa Vadeli	530,0	5,5	7,1
-Uzun vadeli	351,1	13,8	7,8
Mali borçlar	499,6	10,6	7,3
Özkaynak	407,2	2,0	7,4
Aktif toplamı	1.288,3	6,5	7,4
Ödenen faizler	44,5	-9,9	7,9
Brüt katma değer (Ür.fiy.)	346,0	8,3	8,3

İlk 5'te büyükler

	Üretimden satışlar (net, milyar TL)	ihracat (milyar dolar)	Dönem kâr-zararı (VÖ; milyar TL)
Tüpraş	58,59	4,94	5,77
Ford	45,22	3,62	3,95
Oyak-Renault	31,24	3,05	3,95
Toyota	30,81	1,80	3,79
Star Raf (6.sırada)	24,03	1,60	3,61
Hundai (7.sırada)			

"PANDEMİ TARIMIN ÖNEMİNİ ARTIRDI"

2020 yılında 4 milyar 345 milyon TL satış hassaslığı kapatılan Ulusoy Un, ISO 500 listesine göre Türkiye'nin en büyük 500 Sanayi kuruluşu arasında 345, kendi sektörünün ise 3. firması oldu. Pandemi rağmen büyümeye devam eden Ulusoy Un, 2019'a göre 35 basamak yükselererek 380. sırada 345. suraya yerlendi. Ulusoy Un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "Pandeminin tarım ve gıda sektörünün önemini artırmış olmasına, şirketimiz açısından olumlu olarak değerlendirmekteyiz. Bu dönemde Samsun Organize Güda Sanayi Bölgesinde Aralık 2019'unda faaliyette geçtiğimiz 50. Yıl Tesisi'ni imzıca fazına faaliyete geçti. Böylece günde 2100 ton buğday ekümeğe gücüne geldik. Yılm son şeyrengide tesisimizin 3. fazı da tamamlandıgında, günlük 2700 tonu ulaşan bir üretim kapasitesi ortaya çıkacak" dedi.

Kibar Holding, dört şirkete liste

Kibar Holding, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmasında dört grup şirketiyle birirdi. ISO 500 araştırmasında Kibar Holding grub şirketlerinden, Assan Alüminyum 41, Posco Assan 88, Assan Hanül 274'üncü ve Assan Gida 490'inci sırada yer aldı. Kibar Holding CEO'su Haluk Kayabaşı, araştırmasında Kibar Holding'in dört grub şirketiyle yer almışından gurur duyduklarını belirtirken, sunulan kaydetti: "İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl titizlikle yürütüttüğü araştırmalar sonucunda我们也被选上了。Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde dört şirketime girenler istikrarlı başarıları koruduk. 2020 yılı olajan düşüşlerde de bir yıl olsa da hedefe ve planlamalarımızdan sapmadan, 5 bin aşkın çalışanımızın sağlığını merkeze alan bir anlayışla faaliyetlerimizi sürdürdü. Üretim ve istihdamda sürdürülebilirlığı sağlamak, ülke ekonomikinde değer yaratmaya devam etmek üzere her yıl hedefe ulaşmak istiyoruz ve bu lastiklerin Türk markası olarak dünya pazarlarına sunuyoruz."

PETLAS 13 SIRA BİRDEN YÜKSELDİ

Petlas, Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu sıralamasında, Türkiye'nin en büyük 100 Sanayiciliği arasındaki yerini 13 sıra birden yükselterek 82'nci sırada yer aldı. Petlas'ın 2020 yılında net satışları 2,8 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. AKO Grup Yönetim Kurulu Üyesi Safa Özcan, Petlas'ın bu başarısında, Ar-Ge alanının yanı sıra, kapasite ve marka yatırımlarıyla, artış gösteren ihracatının da etkili olduğunu belirtirken, sunları kaydetti: "Yapılan yatırımlar doğrultusunda sağlanan kapasite artışı ve bu artısan depreme dönmüşümüz hızlandıran marka yatırımları, Türkiye lastik sektörünün yerini sermayeli Ar-Ge lideriiz. Yerli Ar-Ge gelişimizle geliştirdiğimiz yüksek kalitelii ürünlerle, premium binek araçları dahil birekçyen segmente başarılı oluyoruz. Kendi geliştirdiğimiz teknolojileri üretilmekte ülkemize geleceğe taşıyan lastiklerin üretiyorum ve bu lastiklerin Türk markası olarak dünya pazarlarına sunuyoruz."

DOĞTAŞ 366. SIRAYA ÇIKTI

Doğtaş Kelebek Mobilya, bu yıl ISO 500 listesinde 116 basamak birden yükseldi. Doğtaş Kelebek Mobilya, önceki yıl 482'nci sırada dayan, 2020'de 366'ncı suraya çıktı. Doğtaş CEO'su Davut Doğan, twitter hesabından paylaştığı notta şu açıklamayı yaptı: "ISO 500 şirketleri açıklandı. Son 1 yıldır 116 basamak yükselmiş. Sanayicilikte, istihdamda, ihracatta büyümek..."

500 BÜYÜK SIRALAMASINDA ÖNE ÇIKANLAR

- ISO 500 listesinde 21 firma isminin açıklanmasını istedim.
- Listeye bu yıl 75 yeni firma dahil oldu.

2020 yılında üretimden satışlarla göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile "TÜRKPAŞ" Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'i, ihracata göre ise Ford Otosan 4 milyar 945 milyon dolardır. Zirve yer alındı.

2020 yılında ihracat yüze 6,2'lik düşüşle 169,7 milyar dolarla geriledi. Sanayi sektörü ihracata da yüzde 6,6'lık düşüşle 163,6 milyar dolar olarak gerçekleştirildi.

ISO 500'ün ihracatı ise bunların da ötesinde yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

ISO 500 içerisinde yer alan firmaların yanında fazla sektör grubundan topları. Buna şraya-

la 118 firmaya "ana metaller makine imalat" grupu, 85 firmaya "kara, deniz taşıtı ve yan sanayi" ve 65 firmaya "kimyasal, plastik ve kauçuk ürünler" sektörleri.

ISO 500'ye yer alan kuruluşların bağlı olduğu oda bilgilere göre bakıldığında yaşa da olsa sanayide Anadolu ağlığının artışı görüldür.

Son yıllarda sayosal olarak düşüş yaşamamasına karşın en büyük yayını 161 şirket ile hala İstanbul Sanayi Odası'na. Bu sayı yeten 180'di. İstanbul'u, Ege Bölgesi Sanayi Odası 44 şirket ile izledi, Ankara 37, Kocaeli 36, Gaziantep 29, Bursa 19 şirket ile yer aldı.

ISO 500'de hala açık kuruluşların sayısı 67 ile yatan seyrini korudu.

2018 yılında ISO 500'de

yaratılan katma değer içerisinde orta yüksük ve yüksek teknoloji ile yaratılan katma değer toplamı yüzde 275 iken, bu oran 2019'da yüzde 30,4'e, 2020 yılında yüzde 31,2'ye çıktı.

ISO 500'de kır/zarar eden kuruluşlar tablosuna göre, 2020 yılında kır eden kuruluş sayısı 41'ten 42'ye yükseldi.

ISO 500'de duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı 2015 yılında yüzde 46,3'e kadar yükseldikten sonra gerilemeye başladı.

Duran varlıkların payı 2019 yılında yüzde 39,1, 2020 yılında ise 2,8 puana daha azalarak yüzde 36,3'e geriledi.

"Enflasyon sanayicinin en büyük stres kaynağı"

Pandemi koşullarına rağmen kârlılık, istihdam, ihracatta artı sağlayan Türk sanayi, yatırım konusunda ise hedeflerini tutturamadı.

Yüksek enflasyonun yatırım yapma istihdamı azaltılmış vurgulayan İsmail Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan, 2021 yılında başısi arasındaki finansal istikrar vurgusu yapmıştır.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

ISO 500'ün sonuçlarında, ekonomik sanayi gibi güçlü bir sacayığının olduğunu ortaya koyduğundan berilerek, Erdal Bahçivan, bunun sürdürülmesi halimiz için düşünmemiz gerekenlerini kaydederek hedeflerini belirledi.

ISO 500'ün sonuçlarında, ekonomik sanayi gibi güçlü bir sacayığının olduğunu ortaya koyduğundan berilerek, Erdal Bahçivan, bunun sürdürülmesi halimiz için düşünmemiz gerekenlerini kaydederek hedeflerini belirledi.

Erdal Bahçivan, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın en önemli sorunu enflasyon olacak.

Görünüşe göre, 2021 yılında istihdamın

ŞEREF OĞUZ
Sanayinin kârını
enflasyon kar gibi
eritmesin/**05**

Sanayinin kârını enflasyon kar gibi eritmesin

Sanayı; bir şeyden çok üretmek demektir ve biz sanayie mecburuz. Türkiye, ince buz tabakası üzerinde hızla gitmek zorunda olan kayaklı gibidir. Yavaşladığında ya da buz delindiğinde, krizin buzlu sularına gömülmüyorum. Buzun kalınlığını ise Türk sanayicisinin gücü, dayanıklılığı belirliyor.

Türk sanayisinin nabzını tutan ISO 500 çalışmasında bana göre en çarpıcı nokta: zorlu geçen salgın sürecine rağmen şirket kârlarının %50 oranında artmasıdır. Kredi teşvikleri ve baz etkisi, sana-

yiciyi rahatlatmış görünüyor. Peki, bol kredi döneminin sağlanması bu büyümeye konuabilecek mi? Şirketler bu kârlılığı sürdürülebilir mi? Şimdi gündemimizde bu var. Zira iç ve dış riskler yükseliyor.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan bu kârlılığın sürdürülebilirliğinin önemine inanıyor, yüksek enflasyonun; öngörülmezzlik ve istikrarsızlığı körücke me tehlikesine işaret ediyor.

Sanayide tırmanan 5 risk
ISO 500 sonuçlarında öne çıkan 5 risk şöyledir: 1- ISO 500'ün

toplam borçları %23 arttı, 2-Şirketlerin finansman giderleri %39,2 arttı, 3-ihracat %12,8 azaldı, 4-KDV yükü %14,3 ve 5-AR-GE yapan şirket sayısı 500'ün içerisinde sadece 271.

İmalat Sanayı Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verileri son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayı verilerinden negatif ayrıştığını gösteriyor.

AR-GE yoksa ileri teknoloji yok, katma değer eksik, kâr düşük, sanayinin rekabet riski yüksek... Sanayisiz bir toplum, pek çok kabiliyetten mahrum ulus demektir.

not

ZENGİNLİĞİ KİMLER KORUYABİLECEK?

Ürettiğin ne olursa olsun, sanayı sürgit devamını ister. Sanayicilerin bir eleği olsa ve onu elimde tutsaydım, eleğin üzerinde, savunma, ilaç, gıda ve uzaya yönelik endüstrilerin kalmasını arzulardım. Zira bunlar her çağda zorunlu olacak, birileri de bunları üreterek zenginliğini koruyacaktır. Neticede, sanayis olmayan bir ülke, yarış arenasında atsız koşucu gibidir. Eninde sonunda geçilecek, nal toplayacaktır. "Kılıçla ülke alanlar, eninde sonunda sahanla ülke alanlara yenilecektir" der Kemal Atatürk.

TÜPRAŞ YİNE 1 NUMARA

İSTANBUL Sanayi Odası'nın, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar liraya en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. Geçen yıl da en büyük kuruluş olan TÜPRAŞ'ı, Ford Otomotiv takip etti. **5'te**

En büyük 500 sanayi şirketi açıklandı: TÜPRAŞ yine zirvede

İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'nın 2021 yılı sonuçları açıklandı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar liraya en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu.

Dünya'nın haberine göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar

TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. Ancak bu büyümeye performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı.

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2020 yılı sonuçlarına göre, 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar

593 milyon TL ile TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu. Beşinci sıradaki şirket isminin gizlenmesini tercih etti.

SANAYİ HIZLI KOŞUYOR

○ Salgına rağmen 2020'de sanayi üretiminden satışlar yüzde 15,3 arttı. Tüpraş üretimden satışta 58,6 milyar TL ile ilk sırada. » 6'da

TÜRKİYE NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU ARASTIRMASI-2020 SONUCLARI AÇIKLANDI

SANAYİ PANDEMİDE GAZ KESMEDİ

Pandeminin hâkim olduğu 2020'de üretimden satışlar yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya çıktı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarında 58,6 milyar liraya en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalyız" dedi.

Enre ESEN
iSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör içinden en değerli verileri oluştururan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2020 yılı sonucları açıklandı. Buna göre Türkiye'nin devlerinin üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerken yüzde 15,3 artsız gösterdi. Ancak bu bütünlüklü performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlara kıyasla gerilemiş durumda.

BORCLAR YÜZDE 23 ARTTI
Araştırma sonuçlarına göre, ISO 500'un esas faaliyetlerinden elde ettiği karı gösterilen faaliyet karı bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Sirketlerin toplam borçları ise yüzde 23 artarak 499,6 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl kar eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi. ISO 500'un vadilâhde yüzde 2,9 arttı, ödenen maaş ve ücretlerdeki yükseliş oranı da yüzde 14,4 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 110'a inerken, halka açık kuruluş adedi 67 ile aynı seviyeyi korudu.

LİDER YINE TÜPRAŞ OLDU
2020 yılında üretimden satışları göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault ve dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv aldı.

ENFLASYON VURGUSU
ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "ISO 500'te sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzluklar ile ithal hamdele fiyatlarındaki artış, sanayicimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratıyor. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalyız. Enflasyonun olduğu ortamda yatırım yapılmaz. Geçen yıl yatırım teşvik belgelerinden yaşanan yüksek oranlı artışta rağmen, yatırım istihai filiyata dönmedi" diye konuştu.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 50 SANAYİ KURULUŞU (TL)

	2020	2019	KURULUS	ÜRETİMDEN NET SATIS		2020	2019	KURULUS	ÜRETİMDEN NET SATIS	
1	1	1	TÜPRAŞ	58.592.905.460		18	-	Türkije Sise ve Cam	10.027.870.061	
2	2	2	Ford	45.223.467.516		19	-	Gram Altın Paz.	9.812.913.573	
3	4	4	Oyak-Renault	31.241.977.176		20	23	Vestel	9.764.034.809	
4	3	3	Toyota	30.812.443.512		21	19	EUAS	9.096.866.456	
5	9	—	—	—		22	21	Vestel Elektronik	8.782.534.593	
6	5	5	Star Rafineri	24.030.141.769		23	17	PETKİM	8.732.370.052	
7	6	6	Arcelik	21.802.646.702		24	38	Eti Bakır	7.410.202.773	
8	7	7	TOFAS	20.718.883.453		25	26	KARDEMİR D.C.	7.302.244.812	
9	—	10	Eregli Demir ve Ç.	16.976.379.559		26	25	Unilever	7.295.482.773	
10	8	8	İskenderun D. ve Ç.	16.509.929.603		27	22	Aygaz	7.022.363.780	
11	11	11	Aselsan	13.236.811.864		28	27	Borselik	6.809.491.293	
12	16	16	İçtaş Celik Enerji	12.650.031.791		29	30	Yıldız Entegre	6.656.867.252	
13	13	13	Çokagoz Metalurji	12.175.373.073		30	28	Er-Bakır	6.482.664.540	
14	12	12	Hyundai	11.898.882.238		31	18	TUSAS	6.390.271.195	
15	14	14	Mercedes-Benz	11.256.666.375		32	29	Sarkusyan	6.317.837.136	
16	24	24	Toselik	10.225.909.161		33	34	Enerjisa Üretim	6.061.108.208	
17	20	20	BSH Ev Aletleri	10.088.239.812		34	31	Bosch San.	5.714.209.104	

KRONİK SORUN

ISO 500'te faaliyet
kâr yüzde 55, istihdam yüzde 3 ve Ar-Ge harcamaları da yüzde 5 artış gösterdi. Öz kaynaklardaki artış umut veriken, Bahçivan'a göre mevcut borç-öz kaynak dağılım ise çözülmeli gerekten kronik sorun olmuş sturnduru. Duran varlıklarla toplam aktifler içindeki payı da 2,8 puan azalarak yüzde 36,3'e geriledi. Devreden KDV yükü, yüzde 14,3 artışla ISO 500'un toplam mali borçlarının yüzde 2,51 düzeyine ulaştı. Toplam borçların payı yüzde 68,4 ve öz kaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı.

YABANCI AZALIYOR

ISO 500'de yabancı sermaye payı kuruluşlarının sayısı, 2020 yılında 110'lu indi. Bu gelişme, 2009 yıldan sonra ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi. ISO Başkanı Erdal Bahçivan, "Yabancı sermayeli şirket sayısındaki düşüşü önemsemek lazım. Sermaye kitlesi ceken bir ilklenin nitelikli yatırım ve para getirecek bir firmalarla ihtiyaci var. Ama her geçen sene bu sayının azalması konusunu hafife almak mak lazımlı. Global ölçekte bir rekabet ortamında güçlü ortaklıklara, onların pazarlarından pazarlama güçlerinden faydalnamaya ihtiyacımız var. Otomotivdeki başarı bunun en büyük örneği. Otomotivdeki örnekleri çeşitlendirmek bu konuya zorluklar lazımlı" ifade ettiğini kullandı.

FINANSMAN GİDERLERİ % 39,2 ARTTI

Erdal Bahçivan, "2020 yılında salgın ile oluşan finansal koşullar içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalandırmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında ISO 500'un finansman giderleri yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar TL'ye yükseldi" dedi.

ISO pandemi yılında sanayinin devlerini açıkladı

ISO'nun 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre, zirvede 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ yer alırken, onu Ford Otomotiv ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları izledi.

EKONOMİ SERVİSİ

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) sanayinin devlerini açıkladı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselserek yüzde 15,3 oranında arttı.

Ancak bu büyümeye performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı. Pandemi yılında ISO 500'in ihracatı ise yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. ISO 500'un ihracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrılsa da yine de ISO 500, Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu.

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyonun yanı sıra ithal ham madde fiyatlarındaki yüksek artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını; TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'na araştırmasının 2020 yılı sonuçlarına göre; 2020 yılın-

da üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "ISO 500 Büyük'ün 2020 sonuçları, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koyuyor. Ama bunun sürdürilebilir kalınması adına dünün sonuçlarını güncel

gelismeler ve veriler ışığında da değerlendirilmeliyiz.

Bu anlamda ISO-Markit işbirliği kapsamında açıklanan İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baklığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayi verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklandan son Nisan 2021 PMI verilerine baklığımızda, 55,8 olarak ölçülen Küresel İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi PMI endeksi de 62,9'luk seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI endeksinin Nisan'da 50,4'lük seviyesiyle dünyadan

negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor. Dünya sanayisi, 2009 yılından bu yana en olumlu günlerini yaşıarken, global kıyaslama yapabilme noktasında en değerli ve güvenilir marka olan ve imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğumuzu göz ardı etmememiz gerekiyor. Bu nedenle temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz" diye konuştu.

Bu konuda enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların en temel iki neden olduğunu vurgulayan Bahçivan, "Öte yandan yurt dışından gelen hammadde-lerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımından öümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur" dedi.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan "Tüketicili enflasyon ile arındırıldığından 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artı gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. 2020 yılında görülen bu yavaşlamada COVID-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalması tabii ki etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmadı ve başlangıçta, finansal dalgalanma, yükselen faizler ve salgında yükselen ikinci dalga iç satışları sınırladı" dedi. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselserek yüzde 15,3 oranında arttı.

En büyük sanayi kuruluşu **TÜPRAŞ**

■ **"TÜRKİYE'NİN** 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçları açıklandı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya listede yine ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü sırada. // **3'TE**

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında, “Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listedede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar 30 milyon lirayla altıncı, Arçelik 21 milyar 803 milyon lirayla yedinci, Tofaş 20 milyar 719 milyon lirayla sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon lirayla onuncu sırada yer aldı. ■ **FIRAT DEMİR**

Sanayisizleşmenin neresindeyiz ya da ISO 500

Herkül Mayıs ayında açıklanan İstanbul Sanayi Odası 500 listesi, Türkiye'nin nüfus üzeri sanayi ve teknoloji alanında sanayileşmeyeceğim adeta bağıştı.

Gümrük Birliği yoluyla doğrudan ve dolaylı olarak "Açık Pazar" haline getirilen Türkiye'nin artık yapabileceğini bir şey yok.

Acaba Aİ Gümrük Birliğine girdiğimiz için Türkiye'ye gelmiş doğrudan bir yatırım var mı diye listeyle sordum, yok.

Bugün yabancı yatırımcı derken aslında, hisse senedi, tahvil ve mevduat işlemleri yapan finansal yatırımcılar kastediliyor.

Yıl 1985, Özal iktidarda ve onun fikir, inanc ve teşebbüs özgürlüğünü vurgulayan fikirlerle büyülerimiz dumundayız.

Prof. Uğur Korum buza **Sanayi İktisadi** dersi veriyor.

Mehmet Hoca doğrudan yabancı yatırımları isteniyorsa gümürtük duvarları yıkalıp sarmalı bir şekilde örülmeli, teknelleşmeye sebep olacak tüketicileri sönükten yükselen gümürtük duvarlarına itiraz ediyoruz.

Bize İstatistik dersi vereyen Rahmetli Hoca çok anlıydı, ben de sizin gibi öğrenciyim, öğrenmek için öğretmeye çalışıyorum; dersimi derinlikle bir şekilde聆sincanca bu konuları öğrendim dedi ve okuduğu kaynaklara ilgili bilgiyi.

Zaman onu haddi geçti.

ISO 500 listesindeki yabancı sermayeli şirketlerin tamamı, Gümrük Birliği'nden önce, yüksek gümürtük duvarlarının olduğu bir dönemde gelip Türkiye'ye yatırım yapmış.

Türkiye dünyadan açık pazar haline geldiği için düşen, tıretliği mali getirip satabiliyor, böyle bir imkân varken, ekonomisi doğru yönetilmeyen bir ilkede yatırım yaparak risk almak gerekli değil.

Bu dönemde tek bir büyük yatırım var: Star Rafineri, Azerbaycan devlet şirketi SOCAR'ın İsraili olarak yaklaşıklar olarak dört milyar dolara kurulmuştur. Ham petrol işleme kapasitesi 10 milyon tondur. Tüpthagın 30 milyon ton olan ham petrol işleme kapasitesiyle birlikte, Türkiye'nin yurt外 petrol ithiyacı, neredeyse tamamen karşılanmış oldu.

Bu yatırının da kökü esasen PET-KİM'dir. Hatırı PET-KİM dolaylı olarak %18 oranında bu rafineriye ortaktır yanı STAR bile tam yeni sayılmasın.

Maden PET-KİM'in adını andık, devam edelim.

PETKİM VE SANAYİLEŞMEME

PETKİM'in küresel çapta çok büyük rakipleri var.

Plastik hamaddesi de üreten petrol zengini ülkelerde, birebir aynı ürünler üretilip rekabet etmek nereyeceye mümkün değil. Bu yüzden zaman zaman "kıymet bazlı gözetimi", "damping" ve "gümürtük vergisi" yoluyla, hükümet Petkim'i korumaya çalışıyor.

Buna rağmen rekabette zorlanıyor. Bunu düşük kár oranlarından anlıyoruz.

Petrokima sermaye yoğun bir sektördür.

Ödemeleri dönemi olan ve vadesi 15 yıldır uzanan krediler Türkiye de yok fakat Avrupa'da var. İlaveten Avrupa ülkeleri ar-ge desteği başlığı altında bu sektörü subvansyonlarda desteklemektedirler.

Bu yıl tedarikçilerden tikanma ve diğer nedenlerle Petkim'in kar oranı nihayet yükseldi. Yetkililer, FAVOK'un bu yıl 430 milyon dolara yükseltmesini bekliyor. Son üç aydaki fiyatlar yılsonuna kadar değişmezse, FAVOK 600 milyon dolara bile şok olabilir.

Geçen yıl plastik hamaddenin ithalatı 8,7 milyar TL, fakat gross 12,1 milyar TL. Demek ki 3,4 milyar TL'de ticaretten gelir elde etmiş. Yani Petkim de Türkiye'nin "açık pazar" olma olgusunu kazanacaq çevirmek için yatırım yapmak istedilir.

Petkim'in üretimden satışları 8,7 milyar TL, fakat gross 12,1 milyar TL. Demek ki 3,4 milyar TL'de ticaretten gelir elde etmiş. Yani Petkim de Türkiye'nin "açık pazar" olma olgusunu kazanacaq çevirmek için yatırım yapmak istedilir.

Petkim'in kim yönetse yonetse, velevi ki ben yönetiyorum, muhtemelen aynı şeylerini yapardım, Türkiye ekonomisinin geceleri olgunusunu budur. Makul oranda kár, şirketleri ayakta tutar.

STAR Rafinerisi sayesinde Petkim, üretim için çok ihtiyaç duyduğu kaliteli ve hesaplı NAFTA hamaddesine artık erişebiliyor; veriler ve şartlar Petkim'in yakın zamanda yatırım yapma ihtimalini güçlendiriyor.

Sanayileşmemeye olgusunu iddelemeye devam edeceğiz.

"FAVOK: Faiz, amortisman ve vergi öncesi kár,

Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşlarının belirlendiği liste belli oldu. Zirvede yine Tüpraş var. Otomotiv **sanayileri** de ilk 4'te yer aldı.

Satış artışı yavaşladı kar artışı hızlandı

En büyük 500 **sanayi** kuruluşlarını açıklayan **ISO** listesinde zirve değişmedi. TÜPRAŞ, Ford Otosan, OYAK-Renault ve Toyota Otomotiv **Sanayi** listenin ilk sırasında yer aldı. Fakat pandemi etkisiyle satış artıları hız keserken, karları da arttığı görüldü. Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu.

Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşları açıklandı. Listedeki ilk 10 büyük hemen hemen aynı şekilde faktet pandemi etkisiyle satışları yavaşladı. Kár artışlarının yükseldiği görüldürken, büyüklerin kâra calışı görüldü. **İstanbul Sanayi Odası**nın (**ISO**) açıkladığı devler listesinde üretimi devletin satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselse de yüzde 15,3 oranında arttı. Ancak bu büyümeye performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı. Pandemi yılında **ISO** 500'ün ihracatı ise yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. **ISO** 500'ün ihracatı performansı,

Türkiye'nin genel ve **sanayi** ihracatı performansında bir önceki olumsuz ayrıca da **Yine de ISO 500**, Türkiye ihracatı içindeki açığının korudu. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, enfasyonun yanı sıra ithal hammadde fiyatlarındaki yüksek artış **sanayi** üzerinde giderek daha fazla baskı yaratıyor; TL'deki değer kaybı, enfasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansmanın öncemi ölçüde arttığını söyledi. "Türkiye'nin 500 Büyüyük **Sanayi** kuruluşu arastırmasının 2020 yılı sonularına göre; 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜP-

RAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. **Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.** ■ Üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ■ Dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş., **Arçelik A.Ş.**, **TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.**, **Eregli Demir ve Çelik Fabrikalar A.Ş.**, **İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.**,

Kurulusu-2020 arastırmasının sonuçlarını açıklayan **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "ISO 500 Büyüük'ün 2020 sonucuları, ekonomizmin sanayi gibi güçlü bir sağaclığını ortaya koyuyor. Ama bunun sürdürülmesi için bir sakıncası da bulunmaktadır. İhracatın kalması adımları sonucunda şirketlerin güncel gelişimlerle ve verileri işgâde etmemeleri gerekmektedir. Bu anlaşıma **ISO-Markit** işbirliği kapsamında açıklanan **İmalat Sanayi** Sıtalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine bakıldığında, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dansı **sanayi** verilerindeki son bulanıklaşımın negatif etkisini göstermektedir. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerinde baktığımızda, 55,8 olarak ölçülen Kürsuel **İmalat Sanayi** Sıtalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. Bir en fazla ihracat pazarımızın olan Euro Bölgesi PMI endeksi de 62,9'lık seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekorumu imzaya attı" diye konuştu. **EKONOMİ SERVİSİ**

Erdal Bahçivan

KURULUŞLAR	ÜRETİMDEN SATIŞLAR (NET) (TL)	2020	2019
1 TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	58.592.905.460	87.949.306.283	
2 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	45.223.467.516	37.070.563.066	
3 Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	31.241.977.176	24.635.365.339	
4 Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	30.812.443.512	25.850.659.907	
5 Star Rafineri A.Ş.	24.030.141.769	20.831.490.442	
6 Arcelik A.Ş.	21.802.646.702	18.618.318.252	
7 TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	20.718.883.453	17.214.311.459	
8 Eregli Demir ve Çelik Fabrikalar A.Ş.	16.976.179.559	14.146.073.159	
9 İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	16.909.329.603	16.391.885.570	
10 Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	13.236.811.864	12.591.587.725	
11 İcdas Çelik Enerji Tersane ve U.S.A.Ş.	12.650.031.791	9.803.127.248	
12 Colakoglu Metalurji A.Ş.	12.175.373.073	10.338.694.378	
13 Hyundai Assan Otomotiv San. Tic. A.Ş.	11.898.882.338	10.903.560.018	
14 Mercedes-Benz Türk A.Ş.	11.256.666.375	9.943.691.164	
15 Toskeli Profil ve Sac Endüstri A.Ş.	10.225.909.161	8.621.596.719	
16 BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	10.088.239.812	8.359.211.422	
17 Türkiye İş ve Cam Fabrikaları A.Ş.	10.027.870.061	-	
18 Gram Altın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	9.812.913.573	-	
19 Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	9.764.034.809	6.973.646.070	

FAALİYET KARLARI YÜZDE 55 YÜKSELDİ

ISO 500'ün ihracatı da pandemi etkisiyle yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. Araştırmmanın temel göstergelerinden **ISO 500 Büyüük**'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği karınca faaliyeti kar bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet karlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Benzer şekilde ölçümeye başlandığı 2013'ten bu yana 2019 yılı hâriç sürekli artış gösteren FAVOK büyütüğü, 2020 yılında yüzde 43,1 artışı 184,4 milyar TL'ye çırıkken, FAVOK karlılığı oranı da 2,6 puan artışla yüzde 13,9'a yükseldi. Yine vergi öncesi dönemde kâr ve zarar toplamı da yüzde 50,1 artarak 92,5 milyar TL oldu. **Sanayi** kuruluşlarının kârları 2020 yılında artış eğilimi gösterdi.

SON 4 YILIN EN DÜŞÜK REEL ARTIŞI

Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselse de yüzde 15,3 oranında arttı. Büyümeye performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaşmadı. Bahçivan "Tüketici enflasyonu ile anlaşılmıştır 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 arttı. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanma başlasa da finansal dalgalanma ve faizler, ikinci dalga içsizleşti" dedi.

'BORÇ-ÖZKAYNAK DAĞILIMI HALA KRONİK'

Borçlanma ile öz kaynakları dağılmını yanstan kaynak yapısında, **ISO** 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Firmalar, faaliyet kârlarındaki artışın desteğiyle öz kaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütüebildi. Bahçivan "Merkez bankası borç-öz kaynak dağılımı **sanayicilere** için mutlaka gözleme gerekken kronik bir sorun, 2020 yılında toplam borçlanan pay yüzde 68,4 ve öz kaynakların pay yüzde 31,6 ile aynı kaldı" dedi.

'DÜŞÜK FAİZ İSTEMEDİ YÜKSEK KURDAN ŞIKAYET ETTİ'

Finansman giderleri, **ISO** 500'ün kârlılığında belirleyici olmuştu. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** "2020 yılında COVID-19 salgını ile başlayan finansal koşullar içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında **ISO** 500'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artışı 88,8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışı 142,8 milyar TL'ye çıktı ve bu sayede finansman giderlerinin faaliyet kârının oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi. Yasanan bu girebil iyleşmeye rağmen, **sanayi** kuruluşun ana faaliyetlerinden elde ettikleri kârların halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etti" diye konuştu.

ISO Başkanı Bahçıvan, hammadde fiyatındaki yüksek artıştan şikayetçi

Sanayici enflasyondan dertli

TL'deki değer kaybı nedeniyle finansman yüklerinin arttığını söyleyen Bahçıvan, "Asla yüksek enflasyonlu ortamda yaşamak istemiyoruz" dedi

Erdal Bahçıvan

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçıvan, enflasyonun yanı sıra ithal hammadde fiyatlarındaki yüksek artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını; TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi.

UMUTLAR GÜÇLÜ DEĞİL

Bahçıvan, bu yıl enflasyonun sanayiciler için önemli bir stres kaynağı olduğunu belirterek, "Enflasyonun sanayiler için öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Sanayici için en önemli temel unsur finansal istikrar finansal istikrarı bozduğumuz zaman bunun vücudun parça parça yayıldığını görüyoruz. Biz sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz.

2021'e girerken beklediğimiz umut verici tablo, 26 Mayıs itibarıyla güçlü değil" ifadelerini kullandı. Hakkı ALAKAVUK/

KORKUSUZ

Türkiye'nin en büyük Sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçevan, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmanın zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarında 58 milyar 593 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya 2., Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya 3. oldu.

SANAYİNİN EN BÜYÜĞÜ TÜPRAŞ

■ **İSTANBUL** Sanayi Odası'nın "Türkkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford Otomotiv 45,2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar lirayla üçüncü sırada yer aldı. ■ 104

SANAYİNİN EN BÜYÜĞÜ TÜPRAŞ

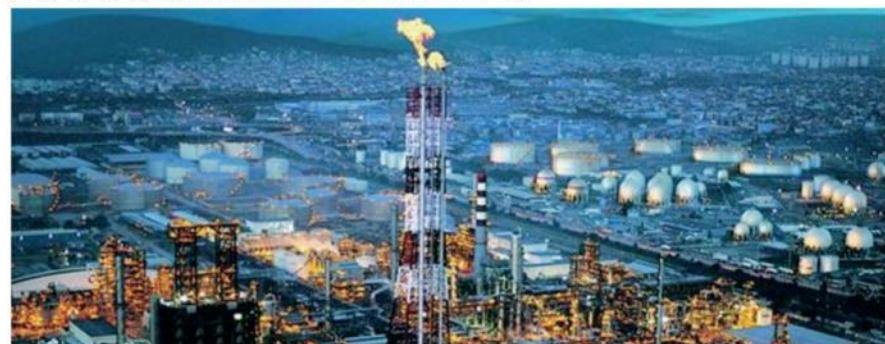
**İSTANBUL SANAYİ ODASI'NIN "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2020 ARASTIRMASI" NA
GÖRE, TÜPRAŞ, ÜRETİMDEN SATIŞLARDA 58,6 MİLYAR LİRAYLA EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU OLDU.
FORD OTOMOTİV 45,2 MİLYAR LİRAYLA İKİNCİ, OYAK-RENAULT OTOMOBİL FABRİKALARI İSE 31,2
MİLYAR LİRAYLA ÜÇÜNCÜ SIRADA YER ALDI.**

STANBUL Sanayi

Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45,2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar lirayla üçüncü oldu.

Listede Oyak-Renault'yu 30,8 milyar lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar lirayla altıncı, Arçelik 21,8 milyar lirayla yedinci, Tofaş 20,7 milyar lirayla sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 17 milyar lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16,9 milyar li-

rayla onuncu sırada yer aldı.

İHRACATLARI YÜZDE 12,8 GERİLEDİ

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Büyüme per-

formansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaşıldığında yavaşladı. ISO 500'ün ihracatı ise yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39,2'sini gerçekleştirdi.

FAALİYET KÂRI YÜZDE 55, BORÇLAR YÜZDE 23 ARTTI

■ ISO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlı-

lığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Finansman giderleri, ISO 500'ün kârlılığında belirleyici olmayı sürdürdü. Finansman giderleri

yüzde 39,2 artıla 88,8 milyar liraya yükseldi. ISO 500'ün 2020'de toplam borçları yüzde 23 artarak 499,6 milyar liraya ulaştı. IAA

HAMMADDE BASKISINA RAĞMEN Pandemide Üretimle büyüdüler

**İstanbul Sanayi Odası'nın
"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi
Kuruluşu 2020 Araştırması"na
göre üretimden satışlar yüzde 15.3
artarak 1 trilyon 179 milyar lira oldu**

**iSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal
Bahçivan, enflasyon ve ithal
hammadde fiyatlarındaki artışın
sanayici üzerinde giderek daha fazla
baskı yarattığını dile getirdi**

İstihdamda ilk 10

Şirket	Çalışan sayısı
Ford	12.517
Sofra Yemek	11.810
TUSAŞ	9.477
Türkiye Şişe ve Cam	8.914
Akselsan Elektronik	8.323
BSH Ev Aletleri	7.804
Bosch	7.507
Oyak-Renault	7.189
Mercedes-Benz Türk	7.000
TOFAŞ	6.719

Ihracatta ilk 10

Şirket	Ihracat (Bin \$)
Ford	4.944
Toyota Otomotiv	3.622
Oyak-Renault	3.046
Adını açıklamadı	-
TÜPRAŞ	1.799
Hyundai Assan	1.587
TOFAŞ	1.544
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-

Kârlılıkta ilk 10

Şirket	Dönem kârı (Milyon TL)
İskenderun Demir ve Çelik	5.774
Türkiye Şişe ve Cam	3.950
Akselsan Elektronik	3.947
Eti Bakır	3.791
Ereğli Demir ve Çelik	3.613
Ford	3.574
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-
Eti Maden	2.737
Adını açıklamadı	-

Ar-Ge'ye 6.2 milyar TL

2020 yılında ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısının 271 olarak tespit edildiğini aktaran Erdal Bahçivan, "2020'de Ar-Ge harcamaları, anket verileri ile 6.2 milyar TL'dir ve 2019 yılına göre 4.9 oranında artış göstermiştir" dedi.

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"nın sonuçları açıklandı. ISO 500, 2019 yılında 1 trilyon 22 milyar lira olan üretimden satışlarını 2020 yılında yüzde 15.3 oranında artıracak 1 trilyon 179 milyar lira yükseltti.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, 2020 yılında dünyada etkisini gösteren Covid-19 salgınının dünyanın tüm ekonomileri üzerinde olumsuz bir etki yarattığını söyledi. Enflasyon ve ithal hammadde fiyatlarındaki artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını dile getiren Bahçivan, "Enflasyonun sanayiciler için öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğunu inanıyoruz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırımları yapılmaz. Nitikim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışın, yatırım istahının fiiliyetle dönmediğini son dönemde net bir şekilde gözlemliyoruz" dedi.

Faaliyet kâri arttı

Bahçivan, "ISO 500'de üretimden satışlar 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar liradan 1 trilyon 179 milyar liraya yükselen rekor yüzde 15.3 oranında arttı. 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde 16.4'lük artışlar ile karşılıklı olarak karşılaştığımızda üretimden satışlarda büyümeye performansı yavaştırmıştır" diye konuştu.

ISO 500'un esas faaliyetlerinden elde ettiği kâri gösteren faaliyet kârimin bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak

142.8 milyar liraya çıktı. Bu yıl kaydeden Bahçivan, "FAVÖK büyüğlüğü 2020'de yüzde 43.1 artıla 184.4 milyar liraya çıktı. Yine vergi öncesi dönemin kâr ve zarar toplamı da yüzde 50.1 artarak 92.5 milyar lira oldu. Sanayi kuruluşlarının kârları 2020'de artış eğilimi gösterdi" dedi. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, ISO 500'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti dış net gelir elde etti. 2020 yılında ISO 500'ün finansman giderleri yüzde 39.2 artıla 88.8 milyar TL'ye yükseldi.

Umut verici

ISO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 oranında arttı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle öz-kaynaklarını da yüzde 23.2 gibi bir oranda büyütübildi. Bahçivan, "Bu durum, borçların öz-kaynaklara göre çok daha hızlı arttığı geçmiş iki yılda kârlılığında umut verici görünüyor. Buna rağmen mevcut borç-öz-kaynak dağılımı sanayicilerimiz için mutlaka çözülmeli gereken kronik bir sorun. 2020'de ise toplam borçların payı yüzde 68.4 ve öz-kaynakların payı yüzde 31.6 ile aynı kaldı" dedi. 2020'de istihdam yüzde 2.9 artarken, ödenen maas ve ücretlerde de yüzde 14.4 artış oldu.

Aylin Rana
Aydin

ISO 500'DE İLK 50

Sıra	Şirket	Satışlar (Milyar TL)
1	TÜPRAŞ	58.592
2	Ford	45.223
3	Oyak-Renault	31.241
4	Toyota Otomotiv	30.812
5	Adını açıklamadı	-
6	Star Rafineri	24.030
7	Arcelik	21.802
8	TOFAŞ	20.718
9	Ereğli Demir ve Çelik	16.976
10	İskenderun Demir ve Çelik	16.909
11	Akselsan Elektronik	13.236
12	İçdaş Çelik	12.650
13	Colakoğlu Metalurji	12.175
14	Hyundai Assan	11.898
15	Mercedes-Benz Türk	11.256
16	Tosçelik	10.225
17	BSH Ev Aletleri	10.088
18	Türkiye Şişe ve Cam	10.027
19	Gram Altın Pazarlama	9.812
20	Vestel Beyaz Eşya	9.764
21	EUAŞ Elektrik	9.096
22	Vestel Elektronik	8.782
23	PETKİM	8.732
24	Eti Bakır	7.410
25	KARDEMİR	7.302
26	Unilever	7.295
27	Aygaz	7.022
28	Borçelik	6.809
29	Yıldız Entegre	6.656
30	Er-Bakır Elektrolitik	6.482
31	TUSAŞ	6.390
32	Sarkuyan Elektrolitik	6.317
33	Enerjisa Enerji	6.061
34	Bosch	5.714
35	Eren Enerji	5.683
36	Eti Gida	5.437
37	Türk Traktör	5.326
38	Sasa Polyester	5.077
39	Hayat Kimya	5.013
40	Yücel Boru	5.009
41	Assan Alüminyum	4.869
42	Eti Maden	4.798
43	Baştuş Metalurji	4.599
44	Türkiye Petrolleri A.O.	4.545
45	Diler Demir Çelik	4.535
46	Kastamonu Entegre	4.470
47	İzmir Demir Çelik	4.436
48	Konya Şeker	4.290
49	Adını açıklamadı	-
50	AKSA Akrilik	4.158

Birinci değişmedi

2020'de 58.5 milyar lira üretimden satışları ile yine Türkiye Petrol Rafinerileri AS (TÜPRAŞ) birinci oldu. Ford 45.2 milyar liralık ikinci, Oyak-Renault ise 31.2 milyar lira ile üçüncü sırada yer aldı.

Ihracat geriledi

Erdal Bahçivan, "Tüketicilerin enflasyonu ile arındırıldığından 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. 2020 yılında görülen bu yavaşlamada Covid-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalması tabii ki etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanma başlasa da, finansal dalgalanma, yükselen faizler ve salgında yükselen ikinci dalga iç satışları sınırları" dedi. ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşlarının sayısı, 2020 yılında 110'a indi.

SANAYİNİN DEVLERİNDEN TRİLYONLUK SATIŞ

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından açıklanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasına göre; 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Tüpraş, yine Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

GULTEN UGURLU

Pandemi koşullarına rağmen Türkiye, yüzde 1.8 ile Çin'den sonra dünyada 2020'de büyümeye ile kapatan ikinci ülke oldu. Sanayi sektörü de geçen yıl yüzde 2 büyümerek güçlü bir performans gösterdi. Bu durum **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** dün açıkladığı 500 dev şirketin 2020'de 1 trilyon 179 milyar lira üretimden satışı rakamına ulaşmasını sağlarken, Türkiye ekonomisinin büyümesinde sanayinin etkisini giderek artttığını da gösteriyor.

KÄRLAR ARTTI

Araştırmannın temel unsurlarından olan 500 büyük şirketin esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr gösteren faaliyet kâr, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142.8 milyar lira oldu. Faaliyet kârlılığının oranı da 2.7 puan artarak yüzde 10.8'e çıktı. FAVOK (faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr) büyüğlüğü, 2020'de yüzde 43.1 artıla 184.4 milyar liraya çıkarken, FAVOK kârlılığının oranı da 2.6 puan yükselše yüzde 13.9'a ulaştı. Sanayi kuruluşlarının kârları 2020'de artış eğilimi gösterdi.

ÜRETİM DISI GELİR

ISO 500'da kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi. Faaliyet kârlılarından iyileşmenin yanı sıra özellikle net kârkınlık kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da kârlılık pozitif katkı yaptı. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, ISO 500'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti düşen gelir elde ettiği görüldü.

FINANSMAN GİDERLERİ

Finansman giderleri, kârlılıkta belirleyici olmayı sürdürdü. TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü arttı. Finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar liraya yükseldi. 500 büyüğün 2020'de toplam borçları yüzde 23 artarak 499.6 milyar liraya ulaştı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışı destekleye özkaynaklarını da yüzde 23.2 gibi benzer bir oranda büyütüebildi.

BİRİNCİ DEĞİŞMEDİ

ISO 500 raporuna göre; 2020'de Tüpraş 58.6 milyar lira üretimden satışla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olmayı sürdürürken; Ford Otomotiv 45.2 milyar liraya ikinci,

Oyak-Renault ise 31.2 milyar liraya üçüncü oldu. Toyota Otomotiv 30.8 milyar lira ile dördüncü sırada yer alırken, beşinci sıradaki şirket ise isminin açıklanmasını istemedi.

TÜRKİYE ZAFER KAZANDI

ISO 500'ün toplam ihracatı yüzde 12.8 gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. ISO Başkanı Erdal Bahçivan

listede ihracat yapan firma sayısının 465'e yükseldiğini söyledi. Koronavirüs sürecini de değerlendiren Bahçivan, "Sanayicimiz pandemi koşulları, hamaddede sıkıntısı gibi etkenlere rağmen üretimi hâlaksızmadı. Türkiye sanayide zafer kazanmıştır. Sağlıklı ve temizlik ürünler ile başka temel ihtiyaç maddeleri konusunda tüketici hiç mağdur edilmemiştir. Sanayicinin başarıları atlattı" diye konuştu.

EN BÜYÜK 20 KURULUŞ

	2020 Kuruluş	Üretimden satışlar (Net/TL)
1	1 Tüpraş	58.592.905.460
2	2 Ford	45.223.467.516
3	4 Oyak-Renault	31.241.977.176
4	3 Toyota	30.812.443.512
5	9 -	
6	5 Star Rafineri	24.030.141.769
7	6 Arcelik	21.802.646.702
8	7 Tofas	20.718.883.453
9	10 Ereğli Demir ve Çelik	16.976.379.559
10	8 İskenderun Demir ve Çelik	16.909.929.603
11	11 Aselsan	13.236.811.864
12	16 İğdır Çelik	12.650.031.791
13	13 Colakoğlu Metalurji	12.175.373.073
14	12 Hyundai Assan	11.898.882.338
15	14 Mercedes-Benz Türk	11.256.666.375
16	24 Tosçelik Profil	10.225.909.161
17	20 BSH Ev Aletleri	10.088.239.812
18	- Türkiye Sişe ve Cam Fab.	10.027.870.061
19	- Gram Altın Paz.	9.812.913.573
20	23 Vestel	9.764.034.809

RAKAMLARLA ISO 500

• ISO 500'ün devreden Katma Değer Vergisi (KDV) yükü yüzde 14.3 artarak 12.4 milyar lira oldu.

• ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 39.2.

• Devlerin mali borçları yüzde 23 artış göstererek 499.6 milyar liraya yükseldi.

• ISO 500'ün araştırma geliştirme (Ar-Ge) harcaması yüzde 4.9 artarak 6.2 milyar lira oldu.

• İstihdam tüm olumsuz gelişmelere rağmen yüzde 2.9 artış gösterdi.

• Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış oranı yüzde 14.4 oldu.

• Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 117'den 110'a indi.

• Halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yetay seyrini korudu.

VERGİSEL TESİVKİ TALEBİ

IHRACAT İÇİN

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, sanayinin üretiminin korunması için vergisel teşviklere ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Özdebir, "Pandemi sonrasında uygulamaya konulan destekler daha çok ekonominin talep tarafının canlı tutmak için yapıldı. Bu zor günlerde ülke ekonominizi ayakta tutan biz sanayicilerin üretmeye devam edebilmesi için ihracat teşvikleri ve selektif işletme kredilerinin sürtüle devreye girmesi gerekiyor" dedi.

ARA MAL SIKINTISI

Son dönemde emtia, aralı ve yan manuel ürünlerde döviz bazındaki artışların sanayicinin üretimi gücünü önemli ölçüde azalttığını belirten Nurettin Özdebir, üreticinin iç piyasada aralı mal bulmakta güçlük çektiğini dile getirdi. Özdebir, sunular söyleydi: "Özellikle ihracatta, bazı stratejik sektörlerde, hamaddede ihracatına kısıtlamalar getirilecek daha ziyade nihai ürün ihracatına sıkırlıklar getirilecek" dedi.

KDV reformunun hayata geçirilecek **sanayici** üzerindeki yükün kaldırılmasını isteyen Bahçivan, "Sanayi şirketlerimizin sermaye piyasalarına açılması oldukça önemli" dedi.

En büyük **sanayi** kuruluşu TÜPRAŞ

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük **Sanayi**

Kuruluşu Araştırması'nın 2020 yılı sonuçları açıklandı. Üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 2019'da olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Ford Otomotiv 45,2 milyar liraya ikinci, Oyak-Renault ise 31,2 milyar liraya üçüncü oldu. Listenin ilk 10 şirketi arasında Koç ve Oyak ağırlığı dikkat çekti. Geçen yıl üçüncü sırada bulunan Toyota, dördüncüüğe geriledi. Beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

423 FIRMA KAR ETTİ

500 büyük **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları 2020'de yüzde 15,3 artışla 1 trilyon 179 milyar liraya ulaştı. ISO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği karı gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde

55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Şirketlerin toplam borçları yüzde 23 artarak 499,6 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi.

ISO 500'ün iştehdami yüzde 2,9 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki yükseliş oranı da yüzde 14,4 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 110'a inerken, halka açık kuruluş adedi 67 ile yatay seyri ni korudu. İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) hazırladığı araştırmanın detaylarını açıklayan Başkan Erdal Bahçıvan, "Enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Çünkü enflasyonun olduğu yerde öngörü olmaz, enflasyonun olduğu yerde uzun vadeli iş yapılmaz, kolay kolay yatırım yapılmaz. Sanayi kuruluşları kârların halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etmiştir" dedi.

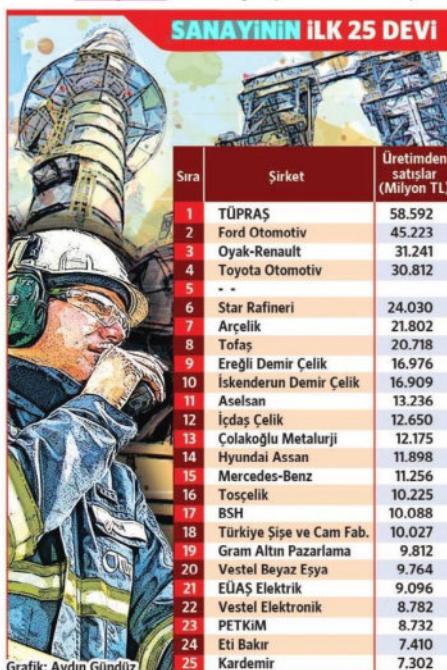

**TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 500 ŞİRKETİNİN TOPLAM BORCU
2020'DE YÜZDE 23 ARTIŞLA 500 MİLYAR TL'YE ULAŞTI**

SANAYİCİ PANDEMİDE DİP YAPTI

KARIN BÜYÜK
KİSMI BORCA
HARCANDI

Salgının ilk yılı olan 2020'de **sanayi** devleri binde 6'lık reel büyümeye ile dip yaptı. İSO Başkanı Erdal Bahçivan, 2021 için yüksek enflasyon ile hamadde fiyatlarındaki risklere dikkat çekti

Grafik: Aydin Gündüz

HAMMADDE FİYATLARINDAN ENDİŞELİ SANAYİCİ YATIRIMDA FRENE BASTI

PANDEMİ sürecinde **sanayinin** aslında bir zafer kazandığını işaret eden İSO Başkanı Erdal Bahçivan, ekonomiye dair önemli uyarınlarda bulundu. "Aru ettiğimiz nitelikli büyümeyi, bugünkü etkiler içinde kolay başaramayacağımızı söylemek istiyorum. 2021'e giren beklediğimiz umut verici tablo 26 Mayıs itibarıyla güçlü değil" ifadelerini kullanın Bahçivan, yükselen ham-

Erdal Bahçivan

madde fiyatlarının büyük risk yarattığını işaret etti. Bahçivan, "Bu yıl **sanayi** cımlı açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur. Biz **sanayiciler** olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyorum. Enflasyondan ve maliyetten kaynaklanan sorunlarla, uzun yıllar sonra tekrar bir yatum İstanbulun başladığı bir dönemde **sanayi** frenе bastı" dedi.

Altın şirketleri dikkat çekti

BU yıl listenin sürprizleri arasında değerli metaller sektöründe faaliyet gösteren şirketler var. Geçen yıl listede 9'uncu sırada yer alan ve isminin açıklanmasını isteyen şirket değerli metaller alanında faaliyet gösteriyor. Listeye 9.8 milyarlık üretimiňen satışlar ile giren ve İstanbul Altın Rafinerisi'nin bir şirketi olan Gram Altın Pazarlama da 19'uncu sırada. Bu yıl listede 21 şirket isminin açıklanmasını

istemedi. 73 şirket ise listeye yeni veya yeniden giriş yaptı. Geçen yıl 148'inci sırada yer alan Limak Çimento bu yıl 122'inci sırada yer aldı. Kısıtlamalar nedeniyle zorlu bir dönemde geçen alkollü içecek şirketleri de performans kaybetmiş durumda. Mey İkinci 396'ncı sıradan 425'inci sıraya düşerken, Anadolu Efe 153'üncü sıradan 189'unculüğe, Türk Tuborg 189'unculuktan 195'inci ligde geriledi.

lobal ekonomi ile birlikte Türkiye'nin ağır yara aldığı koronavirüs pandemisinin **sanayi** şirketlerine faturası, ağır borç yükü ile dipten büyümeye oldu.

Mart 2020'den itibaren zaman zaman üretmeye ara vermek zorunda kalan ve karantinaların etkisi ile hem iç pazarda hem de ihracatta zorluklar yaşanan 500 **sanayi** devi, 2020 yılında üretimden satışlarda real olarak binde 6 oranında büyümerek son 4 yılın en dip seviyesine girdi. Bu dönemde borç yükü artan ve toparladığı kârlarla borç kapatan 500 devin toplam mali borçları da yüze 23'lük artışla 500 milyar TL'ye dayandı. Tüm şirketlerin zorlandığı 2020 yılında Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşu 58 milyar 592 milyon TL'lik üretimden satış rakamı ile yillardır zirvede inmeyeen TÜPRAŞ oldu. TÜPRAŞ'ı 45 milyar 223 milyon TL ile Ford izlerken, Oyak Renault 31 milyar 241 milyon TL'lik satış ile bir başmamak yükselerek üçüncüdür. Bu adımı yanzıdı.

İÇERİDE VE DIŞARIDA FREN

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından bu yıl 53'üncüüğü açıklandı. "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu Araştırması" Covid-19'un negatif etkisini **sanayi** şirketlerinin performansına da yansıtıyor" işaret ediyor. Araştırmaya göre, İSO 500'de üretimiňen satışlar 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükseldi, yüzde 15,3'lük artış kaydetti. Reel büyümemin ise bünde 6'da kaldığı bu dönemde şirketler yılın ilk yarısında ihracatta, ikinci yarısında ise iç pazarda fren yapmak zorunda kaldı.

Bu yükseli verilerde en

İLK 10'DA KOÇ AĞIRLIĞI

LİSTEDE uzun yıllardır yer alan Koç Holding'e bağlı şirketler performanslarını korudu. Listenin ilk 10'unda grubaba 4 şirket yer aldı. TÜPRAŞ'ın ilk sırada yer aldığı 2020 yılında Ford Otomotiv ikinci sırada, Arcelik 7'nci sırada, Tofaş da 8'inci sırada yer aldı.

dikkat çeken nokta şirketlerin kronik sorunu haline gelen borç yükü olurken, TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar şirketlerin finansman yükünü de artırdı.

KREDİ SANAYİ DİŞİNA GİTTİ

2020 yılında İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar TL'ye yükselirken, faaliyet kârı yüzde 55'lük artışla 142,8 milyar TL'ye çıktı. Araştırmaya göre, finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye gerileken, bu görelî iyileşmeye rağmen, şirketler kârlarının önemli bir bölümünü finansman giderlerine harcadı. 500 devin mali borçlarının yüzde 23 artışına işaret edilen araştırmada, 2020 yılında Türkiye'de yüzde 35'lerde seyreden kredi büyümüşe dikkat çekilecek. Geçen yıl başlatılan düşük faizli kredi kampanyalarında, kredilerin daha çok **sanayi** dışı sektörlerde yöneldiği vurgulandı.

İHRACAT GERİLEDİ İŞİHDAM ARTTI

ARAŞTIRMA verilere göre, 2020 yılında kâr eden kuruluş sayısı 41 1'den 423'e yükselenken, 500 şirketin istihdamı ise yüzde 2,9 oranında artış kaydederek 716 bin 962'ye çıktı. 2020 yılında İSO 500 listesinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı da düşüş trendine devam ederek 110'ra indi. Küresel ticaret ve ihracatın da zorlu bir dönemi olan 2020'de **sanayi** şirketlerinin ihracatı yüzde 12,8'lük düşüşle 163 milyar dolara indi.

SANAYİNİN 500 500 DEVİ BELLİ OLDU

■ **İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO)** hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın** 2020 yılı sonuçları açıklandı. Üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 2019'da olduğu gibi **58 milyar 593 milyon lira** ile TÜPRAŞ oldu. Ford Otomotiv **45.2 milyar lirayla** ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise **31.2 milyar lirayla** üçüncü oldu. En büyük 500 **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2019'a göre yüzde 15.3 artarak **1 trilyon 179 milyar liraya** yükseldi. Geçen yıl yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi.

EN BÜYÜK YİNE TÜPRAŞ

'Türkiye'nin 500 Büyüklük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya en büyük sanayi kuruluşu oldu. İstanbul Sanayi Odasının hazırladığı araştırmaya göre, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip etti. • 04

TÜPRAŞ en büyük sanayi kuruluşu

“Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması”na göre TÜPRAŞ geçen yıl, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. Ford Otomotiv 45,2 milyar liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar liraya üçüncü oldu.

STANBUL Sanayi Odasının (ISO) hazırladığı “Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması”na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya en büyük sanayi kuruluşu oldu. Araştırmaya göre, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon liraya Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar 30 milyon liraya altıncı, Arçelik 21 milyar 803 milyon liraya yedinci, Tofaş 20 milyar 719

milyon liraya sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon liraya dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon liraya onuncu sırada yer aldı. Araştırmaya göre, en büyük 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2019'a göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Araştırmanın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklandı.

İHRACATÇI SAYISI ARTTI
İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı.

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaştırıldığında yavaşladı. ISO 500'ün ihracatı yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

İhracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performanslarından bir ölçüde olumsuz ayrıca da ISO 500 yine Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu. En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39,2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020'de 465 oldu. AA

FAALİYET KÂRI %55 ARTTI

Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki aldığı payın miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu. Araştırmanın temel göstergelerinden ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr gösteren faaliyet kârı, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Benzer şekilde ölçümeye başlandığı 2013'ten bu yana 2019 yılı hariç sürekli artış gösteren FAVÖK büyüğlüğü, 2020'de yüzde 43,1 artıla 184,4 milyar liraya çıktı.

İSO 500'DE TÜPRAŞ'IN BİRİNCİLİĞİ DEĞİŞMEDİ

Sanayinin devleri gücünü gösterdi

En büyük 500 **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları, geçen yıl yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükselsirkent, esas faaliyet kârları bir önceki yıla göre yüzde 55, borçları da yüzde 23 artış gösterdi.

Instanbul **Sanayi Odası (ISO)** tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyüklük **Sanayi** Kuruluş Araştırması'nın 2020 yılı sonuçları **ISO Başkanı Erdal Bahçıvan** tarafından açıklanıldı. Buna göre üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. 45 milyar 223 milyon TL ile ikincilik sırasında Ford Otomotiv **Sanayi AŞ** yer alırken, 31 milyar 242 milyon TL'lik üretimden satışlarıyla Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü oldu.

BÜYÜME HIZI YAVAŞLADI

Araştırmmanın sonuçları salgınlarındaki ekonomik aktiviteye ilişkin detayları da ortaya koydu. Buna göre, **ISO 500**'de üretimden satışlar 2020'de; 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselserek, yüzde 15,3 arttı. 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında büyümeye performansının yavaşlığı görüldü. **ISO 500**'de geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükselsirkent, Covid-19 salgını ile oluşan finansal şartlar içinde TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalandırmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. **ISO 500**'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artıla 88,8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lük artışla 142,8 milyar TL'ye çıkarken, faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e yükseldi.

KREDİLER SANAYİ DİŞINA

ISO 500'ün toplam mali borçları 2020'de yüzde 23 artarak 406,3 milyar TL'den 499,6 milyara ulaştı. Firmalar faaliyet kârlılığındaki artışın des-teeğle öz kaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütibildi. **ISO Başkanı Erdal Bahçıvan**, geçen yıl Türkiye'de yüzde 35'lerde seyreden oldukça güçlü bir kredi büyümesi yaşanırken, **ISO 500**'ün mali borçlarındanki artışın yüzde 23'le sınırlı kalmasının, kredilerin daha çok **sanayi** dişi sektörlerde yönlediğini gösterdiğini ifade etti.

ISO 500'ÜN İLK 10'UNDA KİMLER VAR

2020	2019	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Milyon TL)
1	1	TÜPRAŞ	58.592
2	2	Ford Otomotiv	45.223
3	4	Oyak-Renault	31.241
4	3	Toyota Otomotiv	30.812
5	9	İsmeni açıklamadı	-
6	5	Star Rafineri	24.030
7	6	Arcelik	21.802
8	7	TOFAŞ	20.718
9	10	Erdemir	16.976
10	8	İsdemir	16.909

**İSTİHDAMDA
YÜZDE 2,9
ARTIS
YAŞANDI**

ISO 500'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korurken, 2020'de bütün olumsuz gelişmelere rağmen **ISO 500**'in istihdamı yüzde 2,9 arttı. Maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 14,4 oldu. **ISO 500** ihracatı da 2020'de yüzde 12,8 geriledi.

Ekonomi lokomotifi sanayide, derin kriz!

Performansı en düşük 4. ülkeyiz

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, ilk 500'e giren kuruluşların 2020'deki borçlarının yüzde 23 arttığını açıkladı. Bahçivan, "Sanayide Türkiye negatif ayrışıyor. Dünyada performansı en düşük dördüncü ülkeyiz. Bu muhakkak araştırılmalı" dedi. **Sayfa 5**

“Sanayide performansı en düşük 4. ülkeyiz”

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nu açıklayan ISO Başkanı Erdal Bahçivan hükümeti uyardı ve "Sanayide Türkiye negatif ayrışıyor. Dünyada performansı en düşük dördüncü ülkeyiz. Bu muhakkak araştırılmalı" dedi.

ISO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluş 2020 Arastırmasına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarında 58,6 milyar liraya en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılında bu yana aralıksız gerçekleştirildiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'na araştırmasının 2020 yılı sonuçları açıklandı.

Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'na 2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baktığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayi verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8 olarağ ölçülen Küresel İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi PMI endeksi de 62,9'luk seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI endeksinin Nisan'da 50,4'lük seviyesiyle dünyadan negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor.

Dünya sanayisi, 2009 yılından bu yana en olumlu günlerini yaşıarken, global kıyaslama yapabilme noktasında en değerli ve güvenilir marka olan ve imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğunu göz ardı etmememiz gerekiyor. Bunun temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz" diye konuştu. Bu konuda enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların en temel iki neden olduğunu vurgulayan Bahçivan, "Öte yandan yurt dışından gelen ham madde dillerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımındanümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur" dedi.

Bahçivan, enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılamayacağını söyledi.

Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, ISO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışı destekleyle öz kaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütüebildi. Bahçivan, "2020 yılında ise toplam borçların payı yüzde 68,4 ve öz kaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı" dedi.

ISO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Bahçivan "2020 yılında toplam borçların payı yüzde 68,4 ve öz kaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı" dedi.

Birinci 500 Büyük Kurulus Sıra No:		KURULUŞLAR	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
2020	2019		
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	58.592.905.460
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	45.223.467.516
3	4	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	31.241.977.176
4	3	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	30.812.443.512
5	9	-	-
6	5	Star Rafineri A.Ş.	24.030.141.769
7	6	Arçelik A.Ş.	21.802.646.702
8	7	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	20.718.883.453
9	10	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	16.976.379.559
10	8	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	16.909.929.603

**ISO 500
ihracatı yüzde 12,8 geriledi**

ARAŞTIRMAYA göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarında 58 milyar 593 milyon liraya listede ilk sıraya alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü oldu. Listedede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon liraya Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselterek yüzde 15,3 oranında arttı. ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12,8 oranından gerileerek 64,1 milyar dolar oldu.

'En Büyük 500 Kuruluş'a otomotivciler damga vurdu

Pandemiye rağmen yatırıma ara vermeyen ve üretip satarak yüzde 15 büyüyen Türkiye'nin 500 dev sanayi şirketi, 2020'de faaliyet kârını yüzde 55, istihdamını yüzde 3 artırdı. 2020'de de ilk 500'e otomotiv şirketleri damgalarını vurdu. Oyak-Renault, 31 milyar 242 milyon lira üretimden satışlarla üçüncü oldu. 30 milyar 812 milyon liraya da Toyota Otomotiv dördüncü sırada yer aldı.

ONUR YILMAZ

istanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarında 58 milyar 593 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü oldu. Listedeki Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon liraya Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi.

Star Rafineri 24 milyar 30 milyon liraya altıncı, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon liraya dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon liraya onuncu sırada yer aldı.

EKONOMİNİN GÜÇLÜ SACAYAĞI

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu' araştırmasının çarpıcı veriler ortaya koymduğunu belirtti. Bahçivan, şunları söyledi: "2020 sonuçları, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğuna işaret ediyor. Ama bunun sürdürülürlerile kılınaması adına dünün sonuçlarının güncel gelişmeler ve veriler işığında da değerlendirilmeliyiz. Bu anlamda İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (Purchasing Manager Index-PMI) verilerine baktığımızda son birkaç aydır ülkemizin dünyadan negatif ayrışlığını görmekteyiz. Nisan PMI verilerine baktığımızda 55,8 olarak ölçülen Küresel PMI Endeksi, son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro Bölgesi PMI Endek-

si de 62,9'la 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI Endeksi'nin nisanda 50,4'le dünyadan negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor. Dünya sanayii, 2009'dan bu yana en olumlu günlerini yaşıken imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğumuzu göz ardı etmememiz gerekiyor. Bunun temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz."

ENFLASYONLA MÜCADELEYİ KAZANMALIYIZ

Enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların önemle ele alınması gerektiğini vurgulayan Bahçivan, sözlerini söyle sürdürdü: "Öte yandan yurt dışından gelen ham-maddelerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimize baskı yapmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önungümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Kuşkusuz, sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur. Biz sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun toplumlar için de ekonomiler için de sanayiciler için de öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapıp edip enflasyon mücadelemini mutlaka kazanmalıyız. Şu muhakkak ki enflasyonun olduğu ortamda kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırımcı teşvile belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen yatırım istahumin fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

BÜYÜMİYEYE DEVAM EDİYORLAR

D ev sanayi kuruluşlarının üretimden satışlarının 2020'de 1 trilyon 22 milyar liranın 1 trilyon 179 milyar liraya yükselserek yüzde 15,3 oranında artlığına dikkat çeken Bahçivan, şu ifadeleri kullandı: "İlk 500'ün büyümeye performansı, 2018'de yakalanan yüzde 34,5 ve 2019'da elde edilen yüzde 16,4 artıyla karşılaştırıldığında iyavaslaştı. Tüketicili enflas-

yonuya arındırıldığından 2020'de üretimden satışların reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. Yavaşlamada Covid-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalmasına etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanması başlasa da finansal dalgalanma ve salgının ikinci dalgası iç satışları sınırladı."

Açıklamalardan öne çıkan diğer bölümler ise şöyle:

- ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan şirket adedi 271 olarak kayıtlara geçti.
- İlk 500'ün istihdamı yüzde 3 arttı.
- ISO 500'de yabancı sermaye paylı firma sayısı, 2020'de 110'a indi.

- ISO 500'de halka açık şirket adedi 67'yle yatay eğilim ortaya koydu.
- ISO 500'de yer alan şirketlerin bağlı olduğu odalar dikkate alındığında sanayide Anadolu ağırlığının artlığı gözlemlendi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU YİNE TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, düzenlenen basın toplantısında, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Araştırma zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon liraya ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü oldu.

İHRACAT GERİLERKEN İHRACATÇI SAYISI ARTTI

Geçen yıl üçüncü sırada bulunan Toyota, 30 milyar 812 milyon liraya dördüncü basamağa gerilerken, beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı. Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi.

Büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaşıldığında yavaşladı. ISO 500'un ihracatı yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. İhracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrılsa da ISO 500 yine

Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu. En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39,2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020'de 465 oldu.

ISO 500 faize çalıştı

ISO 500'e göre
2019'a göre geliri geçen yıl yüzde 33.4 gerileyen TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58

milyar 593 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. Dev şirketin gelirleri salgın nedeniyle hem petrol fiyatlarında, hem de akaryakita olan talepte yaşanan düşüş nedeniyle yüzde 33.4 geriledi. 2020 yılında **ISO 500**'ün finansman yani faiz giderleri yüzde 39.2 arıyla 88.8 milyar TL'ye yükseldi. Toplam mali borçları ise yüzde 23 oranında artarak 406.3 milyar TL'den 499.6 milyara ulaştı. • **4'TE**

Dev şirketler faize çalıştı

ISO 500'e göre 2019'a göre geliri geçen yıl yüzde 33.4 gerileyen TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. **ISO 500**'ün faizi ise 88.8 milyar liraya yükseldi

RECEP BAHAR / HABER ANAÜZ

İstanbul Sanayi Odası'nın (**ISO**) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarında 58 milyar 593 milyon liraya bir kez daha Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşu oldu. Koç Grubu şirketlerinden TÜPRAŞ'ın 2019 yılı cırosu 87.9 milyar TL idi. Dev şirketin gelirleri salgın nedeniyle hem petrol fiyatlarında, hem de akaryakıtta olan talepte yaşanan düşüş nedeniyle yüzde 33.4 geriledi. Buna rağmen dev şirket ilk sıradaki yerini korudu.

Otomotiv sektörü
iyi gidiyor

2019 yılında toplam 37 milyar lira gelirle ikinci sırada yer alan yine bir Koç Grubu şirketi olan Ford Otomotiv, salgına rağmen geçen yıl gelirlerini 45.2 milyar liraya taşıyarak ikinci sıradaki yerini korudu. 2019 yılında 3. sırada yer alan Toyota Otomotiv ise geçen yıl yerini Oyak-Renault'a bıraktı. Oyak-Renault, 2019'da 24.6 milyar lira olan cırosunu 31.2 milyar liraya taşıdı. Toyota ise 31 milyar 60 milyon liraya 4. sırada yer buldu. 2019'da listeinin 9. sırasında yer alan ve isminin açıklamasını isteyen bir şirket ise bu yıl 5. sırada yer yükseldi. Buna mensupları şirketin ismini öğrendi lakin yazamıyor! Geçen yıl listede Star Rafineri 6., Arçelik 7., TOFAŞ 8., Erciyes Demir ve Çelik 9., İskenderun Demir ve Çelik ise 10. sırada yer aldı. Türk sanayimizde 2019'da olduğu gibi 2020'de de 13. sırada yer aldı.

Gıda şirketleri
sıkrama yaptı

Pandemi yılında bazı gıda şirketlerinin yüksek performansı listeyle yansındı. Pro Yem **Sanayi**, 112. sıradan 91. sıraya; Bunge Gida, 87. sıradan 80. sıraya; Abaloğlu Yağ, 128. sıradan 85'e; Oba Makarna, 117. sıradan 86'ya; Çaykur, 78. sıradan 74'ye yükseldi. Buna karşılık Sütas, 57. sıradan 67'ye; Banvit, 58. sıradan 65'e geriledi.

Hammadde fiyatları
sanayiciyi zorluyor

ISO Odakule'de Fazıl Zobu Meclis Salonu'nda düzenlenen basın toplantısında verileri açıklayan **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, yaptığı değerlendirmede, enfasyonda ve finansman piyasalarında olumsuzlukların baş gösterdiği işaret ederek, sunları söyledi: "Yurt dışından gelen hammaddelerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar **sanayicimiz** üzerinde

giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturmasa bakımından önmüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl **sanayicimiz** açısından bir başka önemli stres kaynağı da enfasyondur. **Biz sanayiciler** olarak asla ve asla yüksek enfasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun toplumlar için de, ekonomiler için de, **sanayiler** için de öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapıp edip enfasyon mücadele-

me performansı, 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde

Dev şirketler yine faize çalıştı

ISO 500'ün kârlılık verilemeye gôre, faaliyet kârlılığında ki iyileşmenin yanı sıra özelikle net kambiyo (döviz) kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirleri artış da kârlılığa pozitif katkı yaptı. **ISO 500**'ün diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, **ISO 500**'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde etti. Finansman gelirleri, **ISO 500**'ün kârlılığında belirleyici olmayı sürdürdü. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** "2020 yılında Covid-19 salgını ile oluşan finansal koşullar içi-

de Türk lirasındaki değer kaybı, enfasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında **ISO 500**'ün finansman yani faiz giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142.8 milyar TL'ye çıktı ve bu sayede finansman giderleri naftailet kârina oranı yüzde 69.3'ten yüzde 62.2'ye geriledi. Yaşanan bu görelilik iyileşmeye rağmen, **sanayi** kuruluşları ana faaliyetlerinden elde ettikleri kârların halen oldukça önemli bir bölümünü faiz giderlerine ayırmaya devam etti" diye konuştu.

sini mutlaka kazanmalıyız.

Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırıtmayız. Nitekim geçen yıl yatırıtmış teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırımcı istahname fiiliyatını son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

Net büyümeye
sıfır yakını!

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselsek缘分de yüzde 15.3 oranında arttı. Büyü-

tıları sınırladı" dedi.

Devlerin ihracatı düştü!

ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. **ISO 500**'ün ihracat performansı Türkiye'nin genel ve **sanayi** ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrılsa da yine de **ISO 500**, Türkiye ihracata içindeki ağırlığını korudu. 2020 yılında **ISO 500** Türkiye ihracatının 37.8'ini, **sanayi** sektörü ihracatının ise yüzde 39.2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020 yılında da 465 oldu.

Faaliyet kârı
yüzde 55 arttı

Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azaltmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu. Araştırmamanın temel göstergelerinden **ISO 500** Büyük'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kâri gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142.8 milyar TL oldu.

Yabancı kuruluş
sayısı azalıyor

ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2013 yılından itibaren kademeli

Toplam borçları 500 milyar liraya yaklaştı

ISO 500'ün toplam mali borçları 2020 yılında yüzde 23 oranında artarak 406.3 milyar TL'den 499.6 milyara ulaştı. Borcların vadelerine göre gelişiminde ise kısa vadeli mali borçlar yüzde 22.4'lük artışla 168.3 milyar TL'den 206 milyar TL'ye yükselirken, uzun vadeli mali borçlar ise yüzde 23.3 oranında artarak 238 milyar TL'den 293.5 milyar TL'ye çıktı.

olarak artıyor. Bir önceki yıl yaşanan duraksamanın ardından 2020 yılında **ISO 500**'de Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 271 oldu. **ISO 500**'ün istihdamı ise 2020 yılında tüm olumsuz gelişmelere rağmen yüzde 2.9 oranında artarken, ödenen maas ve ücretlerdeki artış da yüzde 14.4 oldu. **ISO 500**'de yabancı sermaye paylı kuruluşlarının sayısı, 2020 yılında 110'a indi. Bu gelişme, 2009 yılından sonra **ISO 500** içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi.

**500 BÜYÜKTE
SALGINA
RAĞMEN
CİRO VE KÂR
ARTTI**

Çarklar kâra döndü

“Sanayi devlerinin geçen yıl üretimden net satışları 1.17 trilyon liraya ulaştı. Bu satışla esas faaliyet kârı yüzde 55 artışla 142.8 milyar liraya yükseldi. Sanayicilerin finansman maliyeti yükselse de kambiyo kârları yüzde 36 arttı. Ancak sanayici bu kâra sevinmedi. Çünkü salgın etkisiyle ihracat yüzde 12,8, özkaynakları yüzde 31,6'ya geriledi.

**ISO Başkanı
Erdal Bahçivan,**

salgın, enflasyon ve faiz etkisiyle finansman yükünün yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar liraya yükselttiğine işaret ederek, "Sanayi kuruluşları, karlar halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etti" dedi. Hammadde sıkıntısına işaret eden Bahçivan, sunular söyledi: "Yurt dışından gelen hammadde fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar sanayicimiz üzerinde baskı yapıyor. Bu artışlar, önmüzdeki günler

icin çok ciddi bir stres kaynağı olacak. Bir başka önemli stres kaynağı da enflasyon. Biz sanayiciler asla ve asla yüksek enflasyonlu ortamda yaşamak istemiyoruz. Onun için ne yapıp edip enflasyon mücadeleşini mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Niğtemek geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahının fiiliyata dönmedigini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

YATIRIMDA ENFLASYON VE HAMMADDE STRESİ

ISO 500'DE İLK 10

SİRKET	URETİMDEN SATIŞ (MİLYON TL)
Tüpraş	58.593
Ford Otomotiv	45.223
Oyak-Renault	31.241
Toyota Otomotiv	30.812
-	-
Star Rafineri	24.030
Arcelik	21.802
Tofas Otomotiv	20.781
Ereğli Demir çelik	16.976
İskenderun Demir çelik	16.909

YÜKSEK TEKNOLOJİ YERİNDE SAYDI

- Zorlu salgın sürecinde firmaların likit varlıklarla yönelik, duran varlık yatırımları sınırladı.
- Devreden KDV yüzde 14,3 artışla 12,4 milyara çıkarken, kar eden kuruluş

- Orta yüksek ve yüksek teknolojili katma değer yüzde 30,4'ten yüzde 31,2'ye sınırlı yükseldi.
- İstihdam yüzde 2,9, ödenen maaş ve ücretler

- Yüzde 14,4 arttı.
- Yabancı sermaye paylı kurulus sayıısı 110'a erken, halka açık kuruluşlar 67 ile yatay seyretti.

- ISO 500'de Anadolu ağırlığı arttı. Sayısal düşüle karşın en büyük pay 161 şirket ile yine ISO şirketlerine aitt olsa da, bes yıl önce bu rakam 180'di.

- İstanbul'u Ege Bölgesi 44, Ankara 37, Kocaeli 36, Gaziantep 29, Bursa 19 şirket ile izledi.

URETİMDEN SATIŞ 1,1 TRİLYON TL

MİLYON TL	2019	2020	DEĞİŞİM (%)
Üretimden satış	1.021.869	1.178.601	15,3
Faaliyet kârı	92.113	142.805	55
Üretim faaliyeti dişi gelirler (net)	37.229	43.449	16,7

istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020" araştırma sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre, koronavirüs ilk açıklandığı ve salgınla mücadelein başladığı 2020 yılında sanayicilerin üretimden satışları 1 trilyon 22 milyar liradan yüzde 15,3 artışla 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Bu büyümeye performansı 2018'de yüzde 34,5 ve 2019'da yüzde 16,4 artışla karşılaştırıldığında yavaşlamaya işaret etti. Satışlardan esas faaliyet net kârı da yüzde 55 artışla 142,8 milyar liraya ulaştı. Zorlu dönemde sanayicilerin finansman maliyetleri artsı da kambiyo kârları (döviz kazançları) yüzde 36 artışla 13,9 milyardan 19,01 milyara çıktı. Karlılığı pozitif katkı yapan üretim faaliyeti dişi net gelirler de 43,4 milyar liraya ulaştı. Böylelikle finansman giderlerinin faaliyet karına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi.

KREDİLER SANAYİ DİŞINA GİTTİ

Salgın döneminde ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. Borçları yüzde 23 artışla 499,6 milyar ulaşan ISO 500, faaliyet kâr desteğiyle özkaynaklarını da yüzde 23,2 büyütебildи. Ancak 2015'de ilk kez yüzde 60'ların üstüne çıkan toplam borçların payı 2020'de yüzde 68,4'e ulaşıken, özkaynaklar yüzde 31,6'de kaldı. Vadelerine göre kısa vadeli borçlar yüzde 22,4'lük artışla 60,6 milyar liraya, uzun vadeliler yüzde 23,3 artışla 293,5 milyar liraya ulaştı. ISO Başkanı Bahçivan, bu tabloyu söyle değerlendirdi: "Türkiye'de geçen yıl yüzde 35'lerde seyreden oldukça güclü bir kredi büyümesi yaşanırken, ISO 500'ün mali borçlarındaki artışın yüzde 23'le sınırlı kalması, kredilerin daha çok sanayi dışı sektörlerde yöneldiğini gösteriyor."

TÜPRAŞ ZİRVEYİ BIRAKMADI

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre, 2020 yılında üretimden satışlarında en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon liraya TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.S.) oldu. Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyar liraya ikinci, Oyak Renault 31 milyar 242 milyon liraya üçüncü, Toyota Otomotiv Sanayii Türkiye 30 milyar 812 milyon liraya dördüncü sırada geldi. ■ İSTANBUL